

**ME EMRIN E ALLAHUT
TË GJITHËMËSHIRSHMIT, MËSHIRËPLOTIT**

FONDACIONI I KUR'ANIT
SHQIPËRI

DRITA E KUR'ANIT

REVISTË SHKENCORE E HULUMTIMEVE
DHE E STUDIMEVE KUR'ANORE

THE LIGHT OF QUR'AN

SCIENTIFIC JOURNAL OF QUR'ANIC
RESEARCHES AND STUDIES

TIRANË, 2017

Drejtor: H. Vullnet MERJA

REDAKSIA:

Prof. dr. Hajri SHEHU (*kryeredaktor*)

Sabrie FEZA (*zëvendëskryeredaktore*)

Prof. dr. Ali Reza ARAFI (*anëtar*)

Dr. Ahadollah GHOLIZADEH (*anëtar*)

Prof. dr. Bedri BYLYKU (*anëtar*)

Prof. dr. Feti MEHDIU (*anëtar*)

H. Jetmir ÇELA (*anëtar*)

H. Sulejman efendi REXHEPI (*anëtar*)

H. Selim STAFA (*anëtar*)

Redaktore: Liseda RAMAJ

Korrektura teknike: Vjollca KARAJ

Përkthyesit: Mentor ÇADRI, Jetmir ÇELA, Bledar SHEHU

©: Fondacioni i Kur'anit

Del katër herë në vit.

Viti X, 2017, Nr. 1 (40)

Shtypur në Shqipëri, në shtypshkronjën "LILO"

ISSN 2309-3668

Adresa e redaksisë:

Fondacioni i Kur'anit

Rruga "Hoxha Tahsin", Nr.168, Kutia Postare: 8272

Tel & Fax: 00355 4 2377311 Tirana – Albania

Website: www.fqurani.com

E_mail: f_quran114@yahoo.com & quranfondation114@gmail.com

Director: Haji Vullnet MERJA

EDITORIAL BOARD:

Prof. Dr. Hajri Shehu
Sabrie FEZA

Editor-in-chief
Vice-Editor-in-chief

Prof. dr. Ali Reza ARAFI	Member
Dr. Ahadollah GHOLIZADEH	Member
Prof. Dr. Bedri BYLYKU	Member
Prof. Dr. Feti MEHDIU	Member
Haji Jetmir ÇELA	Member
Haji Sulejman ef. REXHEPI	Member
Haji Selim STAFA	Member

Editor: Liseda RAMAJ

Proofreader: Vjollca KARAJ

Translators: Mentor ÇADRI, Jetmir ÇELA, Bledar SHEHU

©: Foundation of Qur'an – Albania

A Quarterly Journal

Vol 1, issue 40, 2017

Printed in Albania by “LILO” Printing House

ISSN 2309-3668

Address of the Editorial Board:

Fondacioni i Kur'anit
Rruga “Hoxha Tahsin”, Nr.168, Kutia Postare: 8272
Tel & Fax: 00355 4 2377311 Tirana – Albania
Website: www.fqurani.com

E_mail: f_quran114@yahoo.com & quranfondation114@gmail.com

PASQYRA E LËNDËS

H. Vullnet Merja

LIBRI I JETËS - KUR'ANI9

Misbah Jazdi

STATUSI I KUR'ANIT NË SHOQËRITË FETARE.....17

Fatme Chehab

URDHËRIMI PËR TË MIRËN DHE NDALIMI I SË KEQES....30

Sejjid Muxhtaba Musavi Lari

NJË INTERPRETIM I AJETIT TË DRITËS (Ajet el- Nur).....39

Abdu Daim Kahiil

ARGUMENTE SHKENCORE NGA KUR'ANI – XV.....51

Naser Mekarim Shirazij

KOMENTIM KUR'ANI - Ajeti Kursij.....58

Muhsin Keraeti

TA NJOHIM MË TEJ KUR'ANIN - Mësim nga surja “Ali
Imran”.....65

Hajri Shehu

PROFETI ISA (*Paqja qoftë mbi të!*) NË KUR'AN.....74

Vullnet Merja

MESIHU - ISAI, BIRI I MERJEMES, ËSHTË VETËM I
DËRGUAR I ALLAHUT.....80

HISTORIA E PROFETIT JAHJA (*Paqja e Zotit qoftë mbi të!*).....86

Sabrie Feza

VENDE, POPUJ, NJERËZ E NGJARJE QË PËRMENDEN
NË KUR'AN - Bizantinët.....89

FJALOR KUR'ANOR - EMRAT E KUR'ANIT NË KUR'AN.....95

VEPRIMTARI KUR'ANOORE.....99

ABSTRAKTE NË ANGLISHT.....105

TABLE OF CONTENTS

Vullnet Merja	
THE BOOK OF LIFE: THE HOLY QUR'AN.....	9
Misbah Yazdi	
THE STATUS OF THE HOLY QUR'AN IN RELIGIOUS SOCIETY.....	17
Fatme Chehab	
ENJOINING WHAT IS RIGHT AND FORBIDDING WHAT IS EVIL.....	30
Sayyid Mujtaba Musavi Lari	
AN INTERPRETATION OF THE VERSE OF LIGHT (AYAT AL-NUR).....	39
Abdu Daim Kahiil	
SCIENTIFIC ARGUMENTS FROM THE HOLY QUR'AN - XV.....	51
Naser Makarim Shirazi	
COMMENTARY OF QUR'AN - "AYAT AL-KURSI".....	58
Muhsin Keraeti	
LESSONS WE LEARN FROM SURAH "AL-E- IMRAN"	65
Hajri Shehu	
THE STORY OF THE PROPHET ISA/JESUS (Peace be upon him!).....	74
Vullnet Merja	
THE MESSIAH - ISA, SON OF MARYAM, IS ONLY THE MESSENGER OF ALLAH.....	80
THE HISTORY OF THE PROPHET YAHYA (Peace be upon him!).....	86
Sabrie Feza	
COUNTRIES, PEOPLES, HUMANS AND EVENTS MENTIONED IN THE HOLY QUR'AN - "BYZANTINES"	89
QURANIC GLOSSARY - THE QURAN NAMES IN THE QUR'AN.....	95
QUR'ANIC ACTIVITIES.....	99
SUMMARIES IN ENGLISH.....	105

LIBRI I JETËS KUR'ANI

Abstrakt

Kur'ani na udhëzon për tek e drejta. Kjo do të thotë se cilido që e lexon dhe e zbaton Kur'anin në jetën e tij, pa dyshim është i udhëzuar dhe është me të drejtën dhe me të vërtetën. Ai që nuk e lexon dhe nuk e zbaton Kur'anin në jetën e tij, është larg së vërtetës dhe të drejtës.

Kur'ani i Shenjtë është Fjala e Allahut dhe mrekullia e përjetshme. Allahu ia shpalli Kur'anin vulës së Profetëve, Profetit Muhamed (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!). Ai është burimi themelor i besimit dhe i Sheriatit të Islamit. Asgjë nuk gjendet më lart se Kur'ani. Cilido që e kupton ashtu si duhet Kur'anin dhe e zbaton në jetën e tij, sigurisht, jeton një jetë të kënaqshme e të lumtur.

Kur'ani i Shenjtë është Fjala e Allahut dhe mrekullia e përjetshme. Allahu ia shpalli Kur'anin vulës së profetëve, Profetit Muhamed (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!). Ai është burimi themelor i besimit dhe i Sheriatit të Islamit. Asgjë nuk gjendet më lart se Kur'ani. Cilido që e kupton ashtu si duhet Kur'anin dhe e zbaton në jetën e tij, sigurisht, jeton një jetë të kënaqshme e të lumtur. Kur'ani është Libri i jetës. Këtë e dëshmon vetë Kur'ani i Shenjtë: “O

ju që keni besuar! Bindjuni Allahut dhe të Dërguarit kur ju thërret drejt asaj që ju jep jetë...” (Sure “Enfal”, ajeti 24).

Kur’ani është Libri i jetës, sepse:

1- Është streha e shpëtimit

Allahu i Madhëruar thotë: **“...Ai (Allahu) ia udhëzon zemrën kujtdo, që i beson Atij...”** (Sure “Tegabun”, ajeti 11). Ky ajet na sqaron se besimi në Allahun ndikon në udhëzimin e zemrës. Sa nevojë kemi për zbatimin e Kur’anit, veçanërisht në këtë kohë, kur kultura materialiste po vërshon si rrebesh i furishëm. Kjo kulturë po shkatërron shpirtin e njeriut. Dhe streha e vetme për t’i shpëtuar këtij vërshimi shkatërrues është zbatimi i Kur’anit të Shenjtë, i cili është sqarues për çdo gjë.

2- Na urdhëron që të përpiqemi

Allahu i Madhëruar thotë: **“Ata që përpiqen për çështjen Tonë, sigurisht, Ne do t’i udhëzojmë drejt udhëve Tona. Vërtet, Allahu është me punëmirët.”** (Sure “Ankebut”, ajeti 69).

Në këtë ajet flitet për ata që përpiqen e Allahu i udhëzon në Rrugën e Tij. Ata përpiqen me vetet e tyre në rrugën e bindjes dhe të adhurimit të Allahut, në largimin prej mëkateve, në shtypjen dhe frenimin e epsheve, në thirrjen e njerëzve në Rrugën e Allahut. Ata përpiqen të urdhërojnë për të mirë dhe të ndalojnë të keqen, duke përdorur të gjitha mjetet e mundshme - ato elektronike, gazetat, revistat, radio, televizioni e të tjera. Ata përpiqen të edukojnë të tjerët me edukatën e Profetëve dhe të të dashurve të Allahut, të përhapin vlerat njerëzore. Ata përpiqen, më së pari për të ndjekur Profetin dhe mësimet e tij të larta.

Të gjithë këto se Allahu do t'ua tregojë rrugët e Tij që të çojnë në Xhennet.

3- Urdhëron për fjalë të mira

Allahu i Madhëruar thotë: **“Vallë, a nuk e sheh se si Allahu e përqs fjalën e mirë me pemën e mirë, e cila rrënjën e ka të fortë në tokë, kurse degët nga qielli? Me lejen e Zotit të saj (pema) jep fruta në çdo kohë. Allahu u tregon shembuj njerëzve, që t'ua vënë veshin.”** (Sure “Ibrahim” ajetet 24-25).

Fjala e mirë, në çdo kohë dhe në çdo vend, është mirësi e madhe. Ajo është e shpërblyer tek Allahu i Madhëruar. Prandaj, prej bazave të jetës në Kur'an është edhe përdorimi i fjalës së mirë me të tjerët. Në një ajet tjetër Allahu thotë: **“Thuaju, robve të Mi, që të flasin atë që është më e mira! Në të vërtetë, djalli mbjell ngatërresa ndërmjet tyre. Vërtet, djalli është armik i hapët i njeriut.”** (Sure “Isra”, ajeti 53). Dhe: **“U thoni fjalë të mira njerëzve...”** (Sure “Bekare”, ajeti 83).

Në këto ajete Kur'ani na mëson etikën e komunikimit e të bisedës me të tjerët. Allahu i Plotfuqishëm na urdhëron që të flasim atë që është më e mira, më e bukura, më e ëmbla dhe më e dobishmja. Është detyrë e çdo njeriu që të ndjekë gjithmonë të mirën në të folur dhe ta braktisë të keqen.

S'ka dyshim se fjala më e mirë, më e dobishme dhe e përkryer është fjala e Allahut të Madhëruar, Kur'ani i Shenjtë është dritë, udhëzim dhe shërim për njerëzit. Kur'ani përmban bazat për jetën dhe për jetesën. Ato janë të shumta e të panumërta. Nuk ndryshojnë me ndryshimin e kohës dhe me evolimin e dijes e të shkencës. Përkundrazi, sa më shumë të

përparojnë dija dhe shkenca në çështjet e jetës, aq më të qarta janë ato baza. Në Kur'an sqarohet se kjo jetë është fusha e të mbjellave për Jetën Tjetër. Çfarë të mbjellim, do të korrim. Në Kur'an sqarohet se çfarë pëlqen dhe çfarë nuk pëlqen Allahu.

Nga Kur'ani kuptojmë se duhet të zbatojmë ato që na urdhërojnë Allahu dhe Profeti dhe të heqim dorë prej atyre që na urdhërojnë të largohemi. Për këtë në Kur'an thuhet **“Nuk i takon asnjë besimtari a besimtareje të vërtetë që, kur Allahu dhe i Dërguari i Tij vendosin për një çështje, ata të kenë të drejtë të zgjedhin në atë çështje të tyren. Kush e kundërshton Allahun dhe të Dërguarin e Tij, ai me siguri ka humbur.”** (Sure Ahzab”, ajeti 36).

Nga Kur'ani kuptojmë se morali i Profetit ka qenë i gjithi Kur'an. Allahu na thotë se Profeti është shembulli më i mirë për ne në çdo fushë të jetës: **“Në të Dërguarin e Allahut ka një shembull të mrekullueshëm për atë, që shpreson tek Allahu dhe tek Dita e Fundit dhe e përmend shumë Allahun.”** (Sure “Ahzab”, ajeti 21).

Kur'ani na sqaron qëllimin e dërgimit të Profetit Muhamed, kur thotë: **“O Profet! Ne të kemi dërguar ty si dëshmitar, sjellës të lajmit të mirë dhe paralajmërues; njëherësh (të kemi çuar) si thirrës, që i fton njerëzit në rrugën e Allahut me urdhrin e Tij dhe si pishtar ndriçues.”** (Sure “Ahzab”, ajetet 45-46).

Atëherë, çdo besimtar dhe besimtare duhet ta ballafaqojë veten me ajetet e Kur'anit dhe me hadithet e sakta të Profetit Muhammed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!*) se a janë afër apo janë larg tyre. Nëse janë afër, t'i luten Allahut që t'i forcojë në këtë rrugë. Nëse janë larg, t'i mbështeten Allahut dhe të përpiqen me sa të munden që të afrohen sa më shumë

me to.

4- Është urtësia dhe këshilla e mirë për e thirrjen në Rrugën e Allahut

Allahu i Madhëruar thotë: **“Thirr në rrugën e Zotit tënd me urtësi dhe këshillë të bukur dhe diskuto me ata në mënyrën më të mirë...!”** (Sure “Nahl”, ajeti 125).

Në këtë ajet Allahu na mëson se si t'i ftojme të tjerët në rrugën e Tij. Ai na urdhëron që të përdorim urtësinë, mençurinë, këshillën e bukur dhe diskutimin në formën më të mirë. Ai na ndalon që të përdorim fjalor të ashpër në komunikim me të tjerët.

Në Kur'an thuhet edhe: **“Në të vërtetë, ky Kur'an udhëzon drejt asaj që është më e mira...”** (Sure “Isra”, ajeti 9). Kur'ani është i vetmi Libër që na mëson, na drejton dhe na udhëzon për tek ajo që është më e mira dhe më e dobishmja në mendim, në shprehje dhe në veprim.

Kur'ani na udhëzon për tek e drejta. Kjo do të thotë se cilido që e lexon dhe e zbaton Kur'anin në jetën e tij, pa dyshim është i udhëzuar dhe është me të drejtën dhe me të vërtetën. Ai që nuk e lexon dhe nuk e zbaton Kur'anin në jetën e tij, është larg së vërtetës dhe të drejtës.

Kur'ani nuk e lejon detyrimin në fenë e Allahut. Për këtë thotë: **“S'ka dhunë (detyrim) në fe...”** (Sure “Bekare”, ajeti 256). Dhe: **“Sikur të donte Zoti yt, do të besonin të gjithë ata që gjenden në tokë. Vallë, ti do t'i detyrosh njerëzit të bëhen besimtarë?!”** (Sure “Junus”, ajeti 99). Dhe: **“Natyrisht që Ne i treguam atij rrugën e drejtë, që ai të jetë ose mirënjohës, ose mosmirënjohës.”** (Sure “Insan”, ajeti 3). Në këto ajete sqarohet se Allahu e ka krijuar njeriun

me intelekt, që të dallojë të mirën nga e keqja dhe të zgjedhë. Padituria verbon mendjen, shpirtin dhe zemrën. Allahu i Madhëruar në Kur'anin e Shenjtë thotë: **“Ai, që në këtë botë ka qenë i verbër, do të jetë i verbër edhe në Botën Tjetër dhe më i humbur nga rruga e drejtë.”** (Sure “Isra”, ajeti 72).

5- Na mëson se njeriu është dëshmitar i vetes së tij

Allahu i Madhëruar thotë: **“Po, vërtet që njeriu do të dëshmojë kundër vetvetes, edhe sikur të paraqesë shfajsimet e veta.”** (Sure “Kijame”, ajetet 14-15).

Allahu i Madhëruar e ka krijuar njeriun në formën më të bukur: **“Në të vërtetë, Ne e krijuam njeriun në trajtën e përkryer.”** (Sure “Tijn”, ajeti 4). Ai e ka bërë njeriun të tillë që të arrijë të njohë veten e tij dhe të zgjedhë atë që është më e mira në këtë jetë dhe të heqë dorë nga ato që i sjellin dëme dhe shkatërrime. Prandaj njeriu e kupton veten e tij se a është me të drejtën apo me të padrejtën, me të vërtetën apo me të pavërtetën, edhe pse përpiqet të shfajsohet kur është në gabim. Në Kur'an thuhet: **“A nuk i kemi dhënë Ne atij dy sy, edhe gjuhë, edhe dy buzë dhe ia kemi bërë të qarta të dyja rrugët?”** (Sure “Beled”, ajetet 8-10).

Sa të mrekullueshme janë këto ajete të Allahut! Ato janë të mbushura plot mësimë e porosi. Ato e nxisin njeriun të mendojë thellë në veten e tij dhe të zgjedhë rrugën e lumturisë dhe të shpëtimit si në këtë jetë, ashtu edhe në Jetën Tjetër.

6- Na mëson që gjithmonë të themi “inshallah!”

Allahu i Madhëruar thotë: **“Por ju nuk mund të dëshironi, përveçse me Vullnetin e Allahut. Ai është, vërtet i Gjithëditur e i Urtë.”** (Sure “Insan”, ajeti 30). Dhe: **“Por ju nuk mund të dëshironi, përveçse me Vullnetin e**

Allahut, Zotit të botëve.” (Sure “Tekuir”, ajeti 29).

Ajetet na thonë se, nëse duam të bëjmë diçka në jetën tonë, duhet të themi gjithmonë “Inshallah!”, (Në dashtë Allahu!), sepse Allahu është i Mirinformuar për dëmin dhe dobinë e një pune.

Këtë na e sqarojnë më së miri edhe dy ajetet e mëposhtme: **“Asnjëherë mos thuaj, për çfarëdo gjëje qoftë se ‘Me siguri që nesër do ta bëj këtë’, pa shtuar ‘Në dashtë Allahu!’. Dhe, kur të harrosh (të thuash “Në dashtë Allahu”) - kujtoje Zotin tënd e thuaj: ‘Shpresoj se Zoti im do të më udhëzojë në atë që është më e mirë dhe më e dobishme nga kjo.’”** (Sure “Kehf”, ajetet 23-24).

7- Na urdhëron që të jemi të mëshirshëm

Allahu i Madhëruar thotë: **“Trego mëshirë, urdhëro vepra të mira dhe shmangu nga të paditurit!”** (Sure “Araf”, ajeti 199).

Vërtet, ky ajet, megjithëse i shkurtër, është një shkollë e madhe për të gjithë njerëzit. Ai na mëson të jemi të mëshirshëm me të tjerët. Mëshira ishte prej virtyteve të Profetit Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*). Falë mëshirës, ai arriti të përhapte Mesazhin e Allahut në vendin më të ashpër e më të pamëshirshëm.

8- Na urdhëron që të arsyetojmë

Allahu i Madhëruar thotë: **“Por mund ta urreni një gjë, ndërkohë që ajo është e mirë për ju e mund ta doni një gjë, ndërkohë që ajo është e dëmshme për ju. Allahu di, kurse ju nuk dini.”** (Sure “Bekare”, ajeti 216). Atëherë, ka mundësi që diçka, të cilën e duam dhe e pëlqejmë, të jetë

e keqe dhe e padëshirueshme. Dhe ajo që nuk e duam dhe e përbuzim, mund të jetë e mirë. Ky ajet na thotë që të jemi të kujdesshëm dhe të logjikshëm në çështjet e jetës sonë. Në një ajet tjetër në Kur'anin e Shenjtë Allahu i Madhëruar thotë: **“... Është e mundur që juve të mos ju pëlqejë diçka, por që Allahu do t’ju sjellë shumë të mira me atë ...”** (Sure “Nisa”, ajeti 19). Allahu na e ndriçoftë jetën me dritën e Kur’anit!

STATUSI I KUR'ANIT NË SHOQËRITË FETARE

Abstrakt

Nëse do donim të sqaronim çdo gjë që është trajtuar, në lidhje me Kur'anin, në "Nehxhul Belaga", kjo do të përbënte një diskutim shumë të gjatë. Imam Aliu (Paqja qoftë mbi të!) e ka paraqitur Kur'anin dhe statusin e tij në më shumë se 20 predikime të regjistruara në "Nehxhul Belaga". Ndonjëherë, ai ka ndarë në më shumë se gjysmën një predikim, në sqarimin e statusit të Kur'anit, rolin e tij në jetën e myslimanëve dhe detyrimin e tyre ndaj këtij Libri të Shenjtë. Këtu, ne do të shpjegojmë vetëm disa nga përshkrimet e Kur'anit të Shenjtë në "Nehxhul Belaga".

Kur'ani, si i vetmi Libër i Shenjtë në dispozicion të njerëzimit

Në Predikimin 133, Imam Aliu (Paqja qoftë mbi të!) thotë:

"Libri i Allahut është mes jush. Ai ligjëron dhe gjuha e tij nuk belbëzon."

Kjo do të thotë: Kur'ani është pranë jush dhe i arritshëm për ju. Në kundërshtim me shkrimet e tjera qiellore, si ato

që i janë shpallur Profetit Musa (Moiaut)² dhe Profetit Isa (Jezusit) (Paqja qoftë mbi ta!), Kur'ani është në dispozicionin tuaj. Thuhet se në të kaluarën, sidomos në mesin e hebrenjve, Shkrimet e shpallura nuk ishin në dispozicion të masave të gjera. Vetëm disa pjesë të Teuratit ishin në dispozicion të teologëve çifutë dhe nuk ishte e mundur që masat e gjera të kishin qasje në to.

Lidhur me shkrimet e shenjta qiellore, të shpallura Profetit Isa (Paqja qoftë mbi të!), statusi i tyre ka qenë më shqetësues, sepse ajo që është i njohur sot si Ungjill (*Inxhili*) në mesin e të krishterëve, nuk është libri i shpallur për Profetin Isa, El-Masih (Jezusi, Krishti/Mesia). Më saktë, ai përbëhet nga tema të hartuara nga individë të caktuar dhe të njohura si Katër Ungjijtë Kanonikë.³

Kështu, komunitetet e mëparshme ishin të kufizuar nga qasja me shkrimet qiellore. Por Kur'ani ka një histori të ndryshme.

Mënyra e shpalljes së Kur'anit, këndimi dhe mësimdhënia e tij nga Profeti Muhamed (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!) ishte i tillë që njerëzit mësuan përmendësh vargjet e tij dhe Kur'ani, në formën e tij të plotë, ka qenë në duart e tyre.

Ndër dallimet e tjera të rëndësishme të këtij Libri Qiellor është se Allahu i Lartësuar, vetë merr përgjegjësinë e ruajtjes dhe mbrojtjes së Kur'anit të Shenjtë nga çdo formë e kërcënimit. Përveç kësaj, i Dërguari i Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!) sigurohej që myslimanët të mësonin përmendësh ajetet e tij hyjnore, me qëllim që një numër i madh i myslimanëve, gjatë jetës së tyre, ta mësonin përmendësh të gjithë Kur'anin.

Ata mësuan të përgatisnin dorëshkrimet e ajeteve, sapo u shpallën dhe dalëngadalë i mësonin përmendësh ato. Përsëritja e këtyre dorëshkrimeve dhe të mësuarit e Kur'anit përmendësh bëri që të jetë i arritshëm për të gjithë.

Imam Aliu (Paqja qoftë mbi të!) thotë: *“Libri i Allahut është mes jush. Ai ligjëron dhe gjuha e tij nuk belbëzon.”* Është mirë të reflektojmë mbi thënien e dytë. Kjo do të thotë: Ky Libër ka forcën e të folurit dhe gjuha e tij as belbëzon e as nuk ndihet e lodhur.

Më pas, Imam Aliu (Paqja qoftë mbi të!) vazhdon:

“Ajo është një ndërtesë, kolonat e të cilës nuk shemben dhe një fuqi, mbështetësit e të cilës nuk mund t'i mposhtësh kurrë.”

Mënyra kur'anore e ligjërimit

Në përshkrimin e Kur'anit në “Nehxhul Belaga”, nga njëra anë, Imam Aliu (Paqja qoftë mbi të!), thotë se ky Libër është një libër folës, ligjërues dhe nuk lodhet nga të folurit. Ai shpreh në mënyrë të qartë vetveten. Nga ana tjetër, Imam Aliu (Paqja qoftë mbi të!) thotë se ky Kur'an nuk flet. Ai duhet të nxitet për të folur dhe *“Unë jam njeriu që paraqet dhe shpjegon këtë Kur'an për ju.”*

Në disa raste, Imam Aliu (Paqja qoftë mbi të!) ka përshkruar Kur'anin si një “igjërues a folës të heshtur” (*Samitun Natik*).⁴ Kur'ani është një ligjërues, por ai është ligjërues i heshtur. Çfarë do të thotë kjo?

Duket se kjo shprehje tregon dy këndvështime të ndryshme për këtë Libër të Shenjtë. Një këndvështim është se Kur'ani është një Libër i Shenjtë, por qëndron i heshtur,

vendosur në një cep. Ai nuk flet me askënd dhe askush nuk komunikon me të. Këndvështrimi i dytë është se ai është një Libër folës, që u adresohet të gjitha qenieve njerëzore, u bën thirrje atyre që të ndjekin udhëzimin e tij dhe u jep lajmin e gëzuar të suksesit dhe të çlirimit të pasuesve të tij.

Natyrisht, Kurʿani, përshkrimi i vetëm i të cilit është shenjtëria, përbëhet prej fjalëve, fjalive dhe ajeteve të shkruara në letër. Myslimanët e puthin dhe tregojnë respekt për të dhe e vendosin në pjesën më të dukshme të shtëpive të tyre. Ndonjëherë, ata e lexojnë atë në tubime, pa i kushtuar vëmendje kuptimit të tij. Nëse ne e shohim Kurʿanin në këtë mënyrë, atëherë ai është një libër i heshtur, i cili nuk prodhon një tingull të veçantë. Çdokush që ka një pikëpamje të tillë mbi Kurʿanin, nuk do të dëgjojë një fjalë prej tij dhe Kurʿani i Shenjtë nuk do të zgjidhë asnjë nga problemet e tij.

Prandaj, ne jemi të detyruar të ndjekim këndvështrimin e dytë. Kjo do të thotë se duhet ta konsiderojmë Kurʿanin si librin e jetës. Duke kultivuar frymën e nënshtimit, të bindjes ndaj Allahut të Madhërishëm, ne duhet të jemi të përgatitur për të dëgjuar mesazhin e Kurʿanit të Shenjtë, që përmban udhëzime për një jetë më të mirë. Në këtë mënyrë, Kurʿani flet, duke i udhëzuar njerëzit në të gjitha aspektet e jetës.

Përveç këtij interpretimi të Kurʿanit, si “një folës dhe drejtues i heshtur”, që kemi përmendur, ka një kuptim më të thellë të tij, ajo që Imam Aliu (Paqja qoftë mbi të!) i referohet, kur thotë: *“Unë jam ai që shpjegon Kurʿanin për ju.”*

Është e vërtetë se Kurʿani i Shenjtë është Fjala e Allahut të Lartësuar dhe e vërteta e kësaj fjale hyjnore dhe mënyra e shpalljes së tij janë përtej të kuptuarit tonë. Por, ngaqë qëllimi është udhëzimi i njerëzimit, kjo Fjalë e Allahut është thjeshtuar

në formën e fjalëve, të fjalive dhe të ajeteve, që mund të lexohen dhe të dëgjohen nga të gjitha qeniet njerëzore.

Megjithatë, nuk është e saktë të thuhet se përmbajtja e të gjitha ajeteve mund të kapen dhe të kuptohen nga mendjet me formim mesatar dhe kuptimi i ajeteve të arrihet pa iu drejtuar interpretimit dhe shpjegimit të të Dërguarit të Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!), Imamëve të Pagabueshëm dhe atyre me formim dhe njohuri të formuar.

Për shembull, detaje dhe shpjegime të anëve të veçanta të ligjit nuk janë përmendur në Kur'an. Për më tepër, ajetet e Kur'anit të Shenjtë janë koncize dhe kështu, ato kanë nevojë për shpjegime dhe sqarime. Prandaj, për shumë arsye, Kur'ani është "i heshtur" (*sami*). Kjo do të thotë, në mungesë të shpjegimit dhe interpretimit të atyre që kanë njohuri dhe vetëdije hyjnore, ai është i pakapshëm për njerëzit e thjeshtë.

Profeti Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) **dhe shpjegimi i Kur'anit**

Një nga përgjegjësitë e të Dërguarve për umetin është që të shpjegojnë ajetet hyjnore. Duke iu drejtuar të Dërguarit të Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!), Kur'ani i Shenjtë thotë: **“Ne e zbritëm përkujtesën (Kur'anin) në mënyrë që t'u shpjegosh njerëzve atë që u është shpallur dhe që ata të mendojnë.”**⁵

Kur'ani është Fjala e Allahut, edhe pse ajo është reduktuar shumë për t'u shqiptuar me fjalë dhe ajete në dispozicion të myslimanëve, dija e saj e thellë nuk mund të kuptohet nga një laik.

Kjo është arsyeja që Kur’ani është “i heshtur” për njerëzit e zakonshëm dhe ka nevojë për interpretimin dhe shpjegimin e të Dërguarit të Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!) dhe të Imamëve të Pagabueshëm, sepse ajetet e Kur’anit kanë interpretime të veçanta, të cilat janë të njohura vetëm për të Dërguarin e Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!) dhe Imamët e Pagabueshëm, që ia transmetojnë shkencat e Kur’anit myslimanëve dhe ia përcjellin mesazhin e tij njerëzve.

Megjithatë, duhet të theksohet se Kur’ani deklaron mesazhin e tij, qoftë i këndshëm apo i pakëndshëm te i adresuari. Ndonjëherë, kjo është në përputhje me atë që ai pëlqen dhe nganjëherë, është në kundërshtim me dëshirat trupore të njeriut. Djajtë, në mesin e njerëzve, nuk kanë të drejtë të shfaqin tekat mbi Kur’anin dhe në emër të të kuptuarit personal të Kur’anit, ta interpretojnë në mënyrë spekulative Fjalën e Allahut. Ne do ta shtjellojmë këtë çështje në të ardhmen.

Sipas të dy kuptimeve të deklaruara, qenia e Kur’anit “një folës i heshtur”, Imam Aliu (Paqja qoftë mbi të!) përcjell mesazhin e tij për njerëzit dhe siguron prova, argumente të vërteta për myslimanët.

Në përshkrimin e Kur’anit të Shenjtë, në Predikimin 157, Prijësi i besimtarëve, Imam Aliu (Paqja qoftë mbi të!), thotë: *‘Ky është Kur’ani. Nëse ju i kërkonit atij të flasë, ai nuk do ta bëjë këtë. Do t’ju rrëfej rreth tij. Dijeni se ai përmban njohuri të asaj që do të ndodhë, histori të së kaluarës, kura për sëmundjet tuaja dhe rregullore për çdo gjë që ju do të përballeni.’*

Kur’ani është një oqean i dijes dhe i mësimit hyjnor. Vetëm ata që kanë lidhje me botën e padukshme mund të

zhyten në thellësinë e tij të padepërtueshme dhe të marrin perlat që përsosin njeriun. Allahu i Lartësuar, gjithashtu, ka nxitur njerëzit të fitojnë njohuritë fisnike të Kur'anit me mbështetjen e hijeshisë, të njohurive, me ndihmesën dhe udhëzimet e të Dërguarit të Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!) dhe Imamëve të Udhëzimit, pasi shkencat e Kur'anit janë me Ehli Bejtin (Paqja qoftë mbi ta!). Si të tilla, fjalët e tyre janë ato të Kur'anit. Për këtë arsye, i Dërguari i Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!) dhe Imamët e Pagabueshëm quhen “Kur’ani folës”-“*Kur’ani Natik*”.

Në përputhje me kriterin bazë të lartpërmendur, Imam Aliu (Paqja qoftë mbi të!), thotë: “Nëse ju i kërkonit Kur’anit të flasë, ai nuk do ta bëjë këtë.” Kjo do të thotë: Ky është Kur’ani dhe ja ku jeni edhe ju. Siç mund ta shikoni, pa shpjegimin e Imamëve të Pagabueshëm nuk mund ta shfrytëzoni Kur’anin! Këta Imamë të Pagabueshëm do t’jua interpretojnë dhe do t’jua shpjegojnë Kur’anin juve dhe do t’ju mësojnë njohuritë dhe shkencat e Kur'anit.

Pas këtyre vërejtjeve paraprake, Prijësi i besimtarëve, Imam Aliu (Paqja qoftë mbi të!), i qaset Kur’anit me një këndvështrim tjetër, duke u bërë thirrje njerëzve t’i referohen dhe të reflektojnë mbi Kur’anin. Kjo do të thotë: Imami i Pagabueshëm supozohet të komunikojë njohuritë dhe shkencat e Kur'anit për myslimanët dhe Kur’ani, në vetvete, nuk mund të flasë, ndërsa njerëzit nuk janë të aftë të kapin direkt mesazhet hyjnore. Imam Aliu (Paqja qoftë mbi të!), atëherë thotë: “*Por unë do t’ju tregoj për të.*”

Kjo do të thotë: Unë do t’ju informoj për Kur’anin dhe do t’ju mësoj njohuritë dhe shkencat që kanë të bëjnë me

të, në mënyrë që ju ta dini se çdo gjë që ju duhet, është në Kur'anin e Shenjtë. Dijeni se ai përmban njohuri të asaj që ka për të ndodhur në të ardhmen, historitë e të kaluarës, kura për sëmundjet tuaja dhe rregulloren për çdo gjë që ju do të përballeni.

Jeni ju ata që duhet të vendosni për çështjet tuaja, duke iu referuar Kur'anit të Shenjtë dhe njohurive të Ehli Bejtit (Pajja qoftë mbi ta!).

Përmendja e dy pikave

Së pari, Kur'ani është dokumenti më i rëndësishëm historik për myslimanët dhe pasuesit e këtij libri hyjnor, sepse Kur'ani përmend ngjarjet historike dhe thotë diçka në lidhje me mendimet, besimet e popujve dhe komuniteteve të së kaluarës, si dhe për mënyrën e jetesës dhe fatin e tyre. Ai është dokumenti më i besueshëm dhe më bindës historik.

Në krahasim me librat historikë dhe shkrimet që u mungon vërtetimi kur'anor, edhe nëse ata janë raportuar me zinxhir të plotë transmetimi, vlera apo besueshmëria e tyre nuk e kalon atë të Kur'anit. Kështu, historitë e profetëve dhe komunitetet e shkuara duhet të dëgjohen nga Kur'ani dhe mësimet e nxjerra prej tyre.

Duke iu referuar Kur'anit dhe duke studiuar të dhënat jetësore të komuniteteve dhe kombeve të shkuara, ne duhet të nxjerrim mësimet tona dhe të drejtojmë jetën tonë në rrugën e të vërtetës.

Së dyti, Kur'ani i Shenjtë jep, gjithashtu, informacione e parashikon të ardhmen. Natyrisht, të flasësh shkencërisht dhe me saktësi për të ardhmen, mundësohet vetëm nga Allahu i

Lartësuar dhe nga ata që janë të informuar për të ardhmen, me urdhrin e Tij. Allahu është ai, për të cilin e kaluara, e tashmja apo e ardhmja nuk kanë kuptim dhe mund të flasë e të japë informacion për të ardhmen.

Allahu është ai që tregon qartë rrugën për robërit e Tij dhe u mëson atyre se si të sillen për të arritur suksesin e tyre. Është Kur'ani i Shenjtë që jep informacion në lidhje me të kaluarën dhe të ardhmen dhe i bën njerëzit të vetëdijshëm për to. Për këtë arsye, Imam Aliu (Paqja qoftë mbi të!) thotë: *“Ta dini se ai zotëron njohuri të asaj që do të vijë në të ardhmen dhe historitë e të kaluarës.”*

Roli i Kur'anit në jetë

Imam Aliu (Paqja qoftë mbi të!) e ka paraqitur Kur'anin si mjekimin universal për të gjitha problemet: *“Ai përmban një kurë për sëmundjet tuaja dhe rregulloret për çdo gjë që ju përballeni.”* Ekzistenca e Kur'anit trajton të gjitha dhembjet dhe agonitë. Kjo recetë mjekësore duhet të lexohet dhe duhet të studiohet me kujdes dhe njeriu duhet të njihet me mënyrën e kurimit të individëve dhe me sëmundjet sociale apo situatat e vështira.

Dihet se, para se të përjetosh dhe të identifikosh dhimbjen apo problemin, është jo normale të flasësh për kurën, sepse sëmundjet individuale dhe shoqërore, fillimisht duhet të identifikohen dhe duhet të njihen, duke studiuar në thellësi ajetet e Kur'anit të Shenjtë. Pastaj, duke vepruar në përputhje me këtë recetë mjekësore, duhet t'i shërojmë ato.

Sot, ka shumë probleme në shoqërinë tonë, individuale dhe shoqërore dhe të gjithë do të donin të shpëtojmë prej tyre. Pavarësisht përparimeve mahnitëse në fusha të ndryshme dhe

përpjekjeve të mëdha që po bëhen, ende shumë probleme mbeten të pazgjidhura dhe autoritetet e interesuara po përpiqen t'i zgjidhin ato në një mënyrë ose në një tjetër.

Në Predikimin 189, Imam Aliu (Paqja qoftë mbi të!) thotë, me një ndryshim të vogël: *"Kjo është një kurë, pas së cilës nuk ka sëmundje."*

Çështja që duhet të merret parasysh, përpara çdo gjëje tjetër, është besimi në thënien e Imam Aliut (Paqja qoftë mbi të!). Kjo do të thotë se ne duhet të besojmë sinqerisht se shërimi i vërtetë për sëmundjet sociale dhe problemet tona individuale gjendet te Kur'ani. Ne të gjithë e pranojmë këtë fakt, por njerëzit kanë shkallë të ndryshme besimi dhe sigurie.

Është e vërtetë se ka individë që sinqerisht besojnë se, nëse ata i referohen Kur'anit dhe veprojnë sipas njohurive dhe udhëzimeve të tij, kjo do të jetë një recetë e mirë mjekësore për të gjitha sëmundjet. Megjithatë, njerëz të tillë janë shumë të paktë në numër dhe ndoshta një nga problemet më serioze të shoqërisë sonë është besimi i dobët në këtë drejtim. Kjo është arsyeja pse shumë probleme mbeten të pazgjidhura.

Ndoshta, disa individë mund të shtrojnë pyetjen: "Përkundër faktit se Kur'ani është në dispozicion dhe ne pretendojmë ta ndjekim atë, pse janë ende të pazgjidhura problemet tona dhe njerëzit vazhdojnë të vuajnë nga probleme ekonomike, si: inflacioni, çmimet e larta dhe mijëra probleme sociale e individuale, morale e kulturore?

Le t'i përgjigjemi kësaj pyetjeje.

Kur'ani, si burim universal i udhëzimit

Kur'ani ka të bëjë me vendin e përjetshëm të njeriut dhe synon çlirimin dhe shpëtimin e tij në këtë botë dhe në Botën Tjetër. Kur'ani i Shenjtë na shpalos autostradën dhe rrugët kryesore që duhet të ndjekim, për të pasur një jetë të lumtur e të begatë. Këto mënyra të përgjithshme janë fanarë që orientojnë veprimet dhe lëvizjet tona.

Megjithatë duhet të theksohet se në arritjen e shpëtimit dhe të lumturisë në këtë botë dhe në Botën Tjetër, zgjidhjen e problemeve dhe vendosjen e një shoqërie të zhvilluar islame dhe në të njëjtën kohë fetare, Allahu i Lartësuar, e ka pajisur me dy mjete, d.m.th me fenë dhe me intelektin.

Kur'ani paraqet rrugët e përparimit njerëzor. Një shoqëri islame është e detyruar të krijojë terrenin për realizimin e qëllimeve të larta të Kur'anit, duke përdorur intelektin e njeriut dhe përvojën shkencore. Kur'ani i konsideron dijet dhe njohuritë si një burim hyjnor dhe nxit myslimanët t'i fitojnë ato nga kudo dhe kushdo që mundet, pavarësisht nëse është mysliman apo jomysliman. I Dërguari i Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!) u bëri thirrje myslimanëve të merrnin njohuri nga fusha të ndryshme studimi: *“Kërkoni diturinë, edhe në qoftë se ajo është në Kinë.”*⁶

Kjo do të thotë: Kërkoni diturinë dhe shfrytëzoni përvojën shkencore të të tjerëve, edhe nëse kjo kërkon të udhëtoni në vende të largëta.

Në ditët e sotme, marrëdhëniet ndërkombëtare janë komplekse, dhe, duke përdorur produktet e eksperimenteve shkencore, vendet arrogante dhe fuqitë ekonomike dëshirojnë të forcojnë marrëdhëniet e tyre hegjemoniste.

Megjithatë, me mendjemprehtësi të madhe dhe pa bërë as kompromisin më të vogël në ndjekjen e objektivave tona islame dhe kur'anore, ne do të shfrytëzojmë arritjet shkencore të njeriut në fusha të ndryshme, për të përmirësuar kushtet tona ekonomike dhe për të zgjidhur problemet e përditshme të njerëzve.

Për këtë arsye, Kur'ani nuk ka për qëllim të adresojë të gjitha problemet e mëdha dhe të vogla në jetën e njeriut. Më saktë, ai paraqet rrugët më të rëndësishme për të arritur lumturinë dhe përsosmërinë dhe u bën thirrje myslimanëve drejt tyre. Në përputhje me thënien e Imam Aliut (Paqja qoftë mbi të!) për fuqinë shëruese të Kur'anit, ne do të nxjerrim në pah një nga mënyrat e përgjithshme të nënkuptuara nga Kur'ani dhe do ta interpretojmë atë si një model.

Një shembull i rrugëve të përgjithshme të Kur'anit

Kur'ani i Shenjtë thotë: **“Nëse njerëzit e këtyre qyteteve të besonin dhe të ruheshin prej gjynaheve, Ne do t'u dërgonim atyre bekime nga qielli dhe Toka. Por, ata mohuan, prandaj i dënuam për atë që bënë.”**⁷

Ky është një prej ajeteve të qarta të Kur'anit, në të cilin nuk ka asgjë alegorike. Kuptimi i tij është i qartë dhe i kuptueshëm. Nuk ka asnjë dyshim në të dhe në kuadrin gjuhësor vetëm një interpretim mund të nxirret nga ata që njohin gjuhën arabe.

Ky ajet përmban një nga udhëzimet e përgjithshme ideologjike dhe, në të njëjtën kohë, tregon një mjet për zgjidhjen e problemeve ekonomike dhe vështirësive në jetë. Ajeti fisnik e shpjegon shumë qartë, se zhvillimi ekonomik në

jetën e besimtarëve, largimi i vështirësive ekonomike, zbritja e mirësisë hyjnore dhe në përgjithësi, përhapja e bekimeve nga qielli dhe Toka qëndron te besimi dhe besimi i thellë në Zot.

Në të kundërt, ajo e konsideron mosmirënjohjen dhe mohimin e begative hyjnore si shkaktare të refuzimit të bekimeve dhe dërgimin e fatkeqësive dhe llojeve të ndryshme të problemeve. Ajo konsideron mirënjohjen dhe vlerësimin e favoreve si shkakun për më shumë begati e dhunti dhe mohimin e tyre, si ftesë për zemëratë.

Kur'ani thotë: **“Nëse tregoheni mirënjohës, Unë, me siguri do t’jua shtoj më shumë begatitë e Mia; por nëse ju mohoni mirësitë e Mia, (atëherë dijeni se) ndëshkimi Im është i rëndë.”**⁸

URDHËRIMI PËR TË MIRËN DHE NDALIMI I SË KEQES

Abstrakt

Detyra e urdhërimit për të mirë dhe e ndalimit të së keqes mbështetet te besimi në Allahun. Qëllimi i kësaj detyre është mbrojtja e shoqërisë njerëzore, në përgjithësi dhe asaj islame, në veçanti nga devijimet etiko-morale, të cilat cenojnë dinjitetin e njeriut dhe shkatërrojnë mbarë shoqërinë. Qëllimi i saj është edhe mbrojtja e familjes, e cila është bërthama e shoqërisë. Në Kur'anin e Shenjtë lexojmë: “Shkatërrimi në tokë dhe në det është shfaqur si pasojë e punëve të këqija të njerëzve, kështu që (Allahu) do t'i bëjë ‘të shijojnë’ pjesë nga ajo që kanë bërë, me qëllim që ata të kthehen (në rrugë të drejtë).” (Sure “Ankebut”, ajeti 41). Allahu është e Mira Absolute dhe Ai kurrë nuk ua do të keqen njerëzve. Këtë e dëshmon edhe Kur'ani i Shenjtë, i cili thotë: “Në të vërtetë, Allahu urdhëron drejtësinë, mirësinë e ndihmën për të afërmit dhe ndalon imoralitetin, veprat e shëmtuara dhe dhunën.” (Sure “Nahl”, ajeti 90).

Urdhërimi për të mirë dhe për të ndaluar të keqen duhet të fillojë te vetvetja, te familja, te fisi e farefisi dhe më pas të përfshijë të gjithë shoqërinë. Në Kur'anin e Shenjtë thuhet: “Paralajmëroje farefisin tënd më të afërm.” (Sure “Shuara”, ajeti 214).

Kur zbatohet ky urdhër, forcohen besimtarët dhe radhët e tyre dhe

mposhen dyfytirakët dhe ata që duan të bëjnë përçarje dhe shkatërrim në tokë.

Allahu i Madhëruar thotë: **“Ju jeni populli më i mirë i dalë për njerëzimin, (sepse) ju urdhëroni që të bëhen vepra të mira, i ndaloni të këqijat dhe besoni Allahun.”** (Sure “Ali Imran”, ajeti 110).¹

¹ ▲ **“Le të dalë prej jush një grup që të thërrasë për në mirësi, të urdhërojë për vepra të mira e të ndalojë prej veprave të shëmtuara! Këta njerëz do të jenë të shpëtuarit.”** (Sure “Ali Imran”, ajeti 104).

▲ **“Ju jeni populli më i mirë i dalë për njerëzimin: (sepse) ju urdhëroni që të bëhen vepra të mira, i ndaloni të këqijat dhe besoni Allahun...”** (Sure “Ali Imran”, ajeti 110).

▲ **“Ata besojnë Allahun dhe Ditën e Kiametit, e urdhërojnë të mirën, e ndalojnë të keqen dhe nxitojnë për të bërë punë të mira. Këta janë ndër të drejtët.”** (Sure “Ali Imran”, ajeti 114).

▲ **“Besimtarët dhe besimtare të tjerë janë miq për njëri-tjetrin. Ata urdhërojnë që të bëhen vepra të mira dhe i ndalojnë të këqijat; falin namazin, japin zekatin dhe i binden Allahut dhe të Dërguarit të Tij. Këta janë ata që do t'i mëshirojë Allahu. Se, Allahu me të vërtetë, është i Plotfuqishëm dhe i Urtë.”** (Sure “Teube”, ajeti 71).

▲ **“Në të vërtetë, Allahu ka blerë nga besimtarët jetën dhe pasurinë e tyre, në këmbim të Xhenetit. Ata luftojnë në rrugën e Allahut, vrasin dhe vriten. (Ky është) premtimi i Tij i vërtetë në Teurat, Ungjill dhe Kur'an. E kush i përmbahet besëlidhjes më fort se Allahu? Prandaj, gëzojuni kësaj shitjeje! Kjo është fitorja madhështore.”**

“(Këta janë) ata që pendohen, e adhurojnë Allahun, e falënderojnë Atë, agjërojnë, përkulen (në namaz), bien në sexhde (gjatë namazit), urdhërojnë vepra të mira, pengojnë të këqijat dhe u përmbahen kufijve të caktuar nga Allahu. Jepu lajmin e mirë besimtarëve!” (Sure “Teube”, ajetet 111-112).

▲ **“(Allahu i ndihmon edhe) ata, të cilëve, nëse u japim pushtet në tokë, kryejnë faljet, japin zekatin, urdhërojnë kryerjen e veprave të mira dhe pengojnë atë që është e mbrapshtë. Tek Allahu është fundi i të gjitha çështjeve.”** (Sure “Haxh”, ajeti 41).

Detyra për të urdhëruar për të bërë vepra të mira dhe për të ndaluar të keqen bazohet te besimi në Allahun. Qëllimi i kësaj detyre është mbrojtja për shoqërinë njerëzore, në përgjithësi dhe e asaj islame në veçanti, nga shmangiet etiko-morale, të cilat cenojnë dinjitetin e njeriut dhe shkatërrojnë mbarë shoqërinë. Qëllimi i kësaj detyre është, po ashtu mbrojtja e familjes, e cila është bërthama e shoqërisë.

Të shumta janë devijimet dhe veprat e këqija në shoqërinë tonë. Pa dyshim, se veprat e këqija kanë ndikim të rrezikshëm të madh: ato i largojnë njerëzit nga feja, morali dhe vlerat e larta njerëzore. Veprat e këqija çojnë në degradimin e shoqërisë dhe në shkatërrimin e saj.

Në Kur'an thuhet: **“Shkatërrimi në tokë dhe në det është shfaqur si pasojë e punëve të këqija të njerëzve; kështu që (Allahu) do t'i bëjë të shijojnë pjesë nga ajo që kanë punuar, me qëllim që ata të kthehen (në përmirësim).”** (Sure “Ankebut”, ajeti 41).

Në këtë ajet qartësohet se degjenerimi, degradimi dhe shkatërrimi në tokë janë përhapur për shkak të punëve të këqija të njerëzve. Pra, njerëzit janë shkaktarët e kësaj gjendjeje të mjerueshme, ku ka mbërritur shoqëria e sotme njerëzore. Njerëzit janë ata që përhapin prostitucionin, alkoolin, bixhozin, kamatën etj. Allahu është e Mira Absolute dhe Ai kurrë nuk ua do të keqen njerëzve. Këtë e dëshmon edhe Kur'ani i cili thotë: **“Në të vërtetë, Allahu urdhëron drejtësinë, mirësinë dhe ndihmën për të afërmit, si dhe ndalon imoralitetin, veprat**

▲ **”O djali im, kryeje namazin, urdhëroje të mirën, ndaloje të keqen dhe bëhu i durueshëm për çfarëdo që të godet! Me të vërtetë, ky është thelbi i patundur i të gjitha punëve.”** (Sure “Lukman”, ajeti 17).

e shëmtuara dhe dhunën. Ai ju këshillon, që ju t'ia vini mendjen.” (Sure “Nahl”, ajeti 90).

Për ta ruajtur njerëzimin nga rënia në humnerën e humbjes e të devijimit, Allahu ka zbritur Libra dhe ka dërguar Profetë. Të gjithë Profetët kanë pasur një qëllim të përbashkët: udhëzimin e njerëzve në Rrugën e Drejtë. Allahu i Madhëruar thotë: **“Është Ai që u solli analfabetëve një të Dërguar nga gjiri i tyre, për t’u lexuar atyre Shpalljet e Tij, për t’i pastruar e për t’u mësuar Librin dhe Urtësinë, ndonëse ata më parë ishin, vërtet në humbje të plotë.”** (Sure “Xhumua”, ajeti 2).

Që njerëzit të qëndrojnë sa më larg të këqijave dhe gjynaheve, Allahu i Madhëruar ka përcaktuar adhurimet. Qëllimi i tyre është ta ruajnë njeriun nga devijimi dhe nga rënia në humnerën e të këqijave. Adhurimet janë diga mbrojtëse dhe imuniteti më i fuqishëm për mbrojtjen e njeriut. Sigurisht, Allahu i Madhëruar nuk ka nevojë për adhurimet tona, sepse Ai është i Vetmjaftueshmi, i Plotfuqishmi, Furnizuesi. Jemi ne ata që kemi nevojë për adhurimet.

Adhurimi i Allahut është qëllimi i krijimit të njeriut. Allahu i Madhëruar thotë në Kur’an: **“Xhindet dhe njerëzit i kam krijuar vetëm që të Më adhurojnë. Unë nuk kërkoj prej tyre risk, as nuk dëshiroj që të Më ushqejnë. Vërtet, Allahu është Furnizuesi i vetëm, i Fuqishmi, i Plotpushtetshmi.”** (Sure “Dharijat”, ajetet 56-58). Adhurimet në Islam nuk janë thjesht rite kohore e as lëvizje, ulje dhe ngritje. Ato janë shkolla më e mirë edukative. Ato janë ushqimi i përkryer i shpirtit.

Urdhërimi për të bërë vepra të mira dhe ndalimi i veprave të këqija janë prej detyrave të domosdoshme në fenë islame. Është detyrë e të gjithë myslimanëve - dijetarë, mendimtarë,

meshkuj, femra etj. Nëse do të zbatoheshin, ashtu siç duhet këto dy detyra, nuk do të shikonim renë e zezë mbi shoqërinë njerëzore.

Transmetohet nga Profeti Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) të ketë thënë: “*Ymeti im do të vazhdojë të jetë në mirësi, derisa të urdhërojnë në të mirë dhe të ndalojnë nga e keqja, të bashkëpunojnë me mirësi dhe devotshmëri. Nëse nuk veprojnë kështu, prej tyre do të largohen të mirat dhe myslimanët do të jenë sundues të njëri-tjetrit. Për ata nuk do të gjendet përkrabës as në Tokë e as në qiell.*” (Uesailu Shiah, vëll. 16, f. 123.).

Në një hadith tjetër, Profeti Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) ka thënë: “*Si do t’ia bëni, nëse devijojnë gratë tuaja e shthuren të rinjtë tuaj dhe ju nuk urdhëroni në të mira dhe nuk ndaloni nga e keqja?*” Atij i thanë: “*A do të ndodhë një gjë e tillë, o i Dërguari i Allahut?!*” Ai u përgjigj: “*Po. Do të jetë edhe më keq se kjo. Si do t’ia bëni, nëse urdhëroni në të keqja dhe ndaloni nga e mira?*” I thanë: *O i Dërguari i Allahut. A do të ndodhë kjo?!* Ai tha: “*Po. Do të jetë edhe më keq se kjo. Si do t’ia bëni ju, nëse do ta shihni të mirën si të keqe dhe të keqen si të mirë?*”

Si të urdhërojmë për mirë dhe si të ndalojmë nga e keqja?

Sigurisht, butë, qetë dhe larg çdo nervozizmi, dhune a imponimi. Allahu i Madhëruar na mëson se si t’i ftojme të tjerët në Rugën e Drejtë e të Vërtetë, e cila është Rruga e Allahut të Plotfuqishëm. Në Kur’an thuhet: **“Thirr në Rugën e Zotit tënd me mençuri dhe këshillë të bukur dhe diskuto me ata në mënyrën më të mirë! Me të vërtetë, Zoti yt i di më së miri ata që janë shmangur nga Rruga e Tij, e di më së**

miri ata, që janë në Rrugë të Drejtë.” (Sure “Nahl”, ajeti 125). Në një ajet tjetër, Allahu i drejtohet Profetit Musa (*Paqja qoftë mbi të!*) dhe i thotë: **“Shkoni te Faraoni! Ai, me të vërtetë i ka shkelur të gjithë kufijtë! I flisni atij fjalë të buta, se ndoshta kujtohet a frikësohet!”** (Sure “Ta Ha”, ajetet 43-44).

Sa i mrekullueshëm është ky ajet! Allahu i Madhëruar i thotë Profetit Musa dhe vëllait të tij, Harunit (*Paqja qoftë mbi ta!*) që me Faraonin të përdorin butësinë në bisedë dhe jo ashpërsinë. Fjala e butë dhe e mirë është ajo që e ndryshon zemrën dhe jo ashpërsia a dhuna e imponimi. Shembulli i Profetëve (*Paqja qoftë mbi ta!*) është shembulli më i mirë në misionin e thirrjes së njerëzve në Rrugën e Allahut. Allahu i Madhëruar thotë në Kur'an: **“Dhe bëhu i butë me besimtarët, që të pasojnë ty!”** (Sure “Shuara”, ajeti 215).

Profeti Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) triumfoi sepse ai fliste me fjalë të buta. Për këtë Allahu i Madhëruar thotë: **“Në saje të Mëshirës së Allahut, u solle butësisht me ta (o Muhamed). Sikur të ishe i ashpër dhe i vrazhdë, ata do të largoheshin prej teje...”** (Sure “Ali Imran”, ajeti 159).

Ajeti dëshmon qartë se fjala e butë ka qenë arma më e fuqishme e trumfit të Profetit Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*). Me fjalët e tij të buta ai arriti të bënte një ndryshim madhor në shoqërinë, që e kishte mbuluar padrejtësia, injoranca, fanatizmi dhe errësira. Ai kurrë nuk shante e as nuk fyente, edhe pse e shanin dhe e fyenin. Së keqes i përgjigjej me të mirë.

Sot, fatkeqësisht, ka njerëz, që cilët mëtojnë se janë prej pasuesve të Profetit Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) dhe se po urdhërojnë në të

mirë dhe po ndalojnë nga e keqja, por përdorin fjalë banale e fyese ndaj të tjerëve. As Allahu e as Profeti Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) nuk e pëlqejnë këtë veprim. Islami është fe e pastërtisë, edhe në thënie, edhe në veprime. Islami i dënon me forcë fjalët banale dhe fyese. Kur’ani thotë: **“Mjerë për çdo përqeshës e shpifës!”** (Sure “Humeze”, ajeti 1).

Urdhërimi në të mirë dhe ndalimi nga e keqja duhen bazuar në Kur’anin e Shenjtë e në Synetin e Profetit Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*). Ata njerëz, të cilët duan ta kryejnë këtë detyrë të vyer, duhet të jenë të pajisur me dije nga Kur’ani i Shenjtë dhe nga jeta e vulës së profetëve - Profeti Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*).

Kushdo që merr përsipër të urdhërojë në të mira dhe të ndalojë nga të këqijat, duhet të jetë zemërgjerë, i devotshëm e i urtë në këtë mision fisnik. Ai duhet të dialogojë me të gjithë njerëzit - me ata që kanë mendime të përbashkëta dhe me ata që kanë mendime të ndryshme. Dialogu duhet të jetë në përputhje me thënien e Allahut të Madhëruar: **“O ju që keni besuar! Bindjuni Allahut, bindjuni të Dërguarit dhe atyre që drejtojnë punët tuaja! Nëse nuk pajtoheni në ndonjë gjë, drejtojuni Allahut dhe të Dërguarit, nëse besoni Allahun dhe Ditën e Kiametit! Kjo për ju është më e mira dhe shpjegimi më i bukur.”** (Sure “Nisa”, ajeti 59). Ajeti sqaron se si duhet të dialogojmë me njëri-tjetrin për çështje të ndryshme.

Në historinë islame thuhet se një ditë, imam Hasani dhe imam Hysejini (*Paqja qoftë mbi ta!*) panë një të moshuar, i cili po merrte abdes në mënyrë të gabuar. Ata iu afruan të moshuarit

dhe nuk i thanë se abdesi i tij nuk ishte i rregullt. Ata iu drejtuan të moshuarit me plot edukatë dhe etikë të lartë: “O *xhaxha*, ne po bëjmë fjalë se cili nga ne e merr më mirë abdesin. A ka mundësi që të jesh gjykatës mes nesh?”. I moshuari u tha: “Patjetër”. Ata të dy filluan të merrnin abdes dhe i moshuari po i shikonte. Kur mbaruan, i thanë të moshuarit: “O *xhaxha*, cili nga ne e mori më mirë abdesin?”. I moshuari u tha: “Që të dy e morët mirë abdesin. Jam unë ai që nuk e kam marrë ashtu si duhet abdesin.”.

Të tilla metoda duhet të ndiqen e të zbatohen në kryerjen e detyrës së të urdhëruarit në të mirë dhe të ndaluarit nga e keqja.

Të urdhëruarit në të mirë dhe të ndaluarit nga e keqja duhet të fillojë tek vetvetja, te familja, te fisi e farefisi dhe më pas të përfshijë të gjithë shoqërinë. Në Kur'anin e Shenjtë lexojmë: **“Paralajmëroje farefisin tënd më të afërm.”** (Sure “Shuara”, ajeti 214).

Kur zbatohet urdhri në të mirë, forcohen besimtarët dhe rradhët e tyre. Kur zbatohet ndalimi nga e keqja, u bie hunda dyfytyrakëve dhe atyre që duan të bëjnë përçarje dhe shkatërrim në tokë. Ndërsa, kur urdhërohet për të këqija, siç po ndodh në kohët e sotme nëpërmjet mediave dhe internetit, forcohen dyfytyrakët dhe përçarësit. Kur ndalohet e keqja, forcohen besimtarët dhe radhët e tyre.

Kur zbatohet detyra e urdhërimit në të mira dhe e ndalimit në të këqija fitohet kënaqësia e Allahut, vërtetohet dashuria për Allahun dhe për Sheriatin Tij. Kur kryhen këto detyra, të caktuara nga Allahu, mbrohet individi, familja dhe shoqëria nga devijimi, shkatërrimi dhe dënimi, si në këtë jetë, ashtu edhe në Jetën Tjetër. Kur i zbaton këto dy detyra, ke besim të vërtetë.

Allahu i Madhëruar thotë: **“O ju, që keni besuar! Ruani veten dhe familjet tuaja nga zjarri, lënda djegëse e të cilit janë njerëzit dhe gurët. Atë e mbikëqyrin melekë të fuqishëm e të ashpër, të cilët kurrë nuk i kundërshtojnë urdhrat e Allahut, por i zbatojnë menjëherë ato.”** (Sure “Tahrim”, ajeti 6).

Allahu na i ndriçoftë zemrat me dritën e Kur'anit!

NJË INTERPRETIM I AJETIT TË DRITËS (AJAT EL-NUR)

Abstrakt

“Allahu është Drita e qiejve dhe e Tokës. Drita e Tij shëmbëllen me atë të një kamareje, në të cilën ndodhet një llambë. Llamba është në një kristal, kurse kristali është si një yll i shndritshëm. Ajo (llamba) ndizet nga druri i bekuar i ullirit - as lindor, as perëndimor, ndërsa vaji i saj shkëlqen edhe pa e prekur zjarri. Dritë sipër dritës. Allahu udhëzon drejt dritës së Tij kë të dojë dhe tregon shembujt për njerëzit. Allahu di çdo gjë.” (Surja “Nur”, ajeti 35).

Ajeti i Dritës (ajat el-nur) është një nga ajetet më të ndërlikuar të Kur'anit. Duhet thënë se, ndonëse në komentimet e këtij ajeti, komentuesit e njohur myslimanë nuk i kanë përmendur kuptimet kryesore, që do t'i trajtojmë më vonë, prapëseprapë, ato çfarë kanë thënë në lidhje me konceptet që përmban ajeti, si dhe shpjellimet dhe interpretimet e aspekteve të tij të ndryshme, janë në vetvete argumente të thella dhe të mprehta, të

cilat përputhen me aspektin e brendshëm të Kur'anit. Gjithashtu, sipas perceptimeve të studiuësve, ato janë koherente dhe të besueshme. Pa dyshim, metoda më e përshtatshme për të shpjeguar fenomene të panjohura, është përdorimi i alegorisë, metaforës dhe krahasimit. Edhe ajeti i mësipërm hyn në kategorinë e metaforës, sigurisht për aq sa mund të arrijë aftësia mendore e njeriut dhe njohuritë e pamjaftueshme të tij, në përpjekje për të njohur ekzistencën e paanë dhe të shenjtë të Zotit. Për të përgatitur mendjet e dëgjuesve, në mënyrë që ata ta kuptojnë çështjen më mirë, Zoti e shpjegon Dritën e Tij me krahasimin e mëposhtëm: “Drita e Tij shëmbëllen me atë të një kamareje, në të cilën ndodhet një llambë. Llamba është në një kristal, kurse kristali është si një yll i shndritshëm...” Në artikull janë përgjigjet e pyetjeve, si: -Pse Zoti nuk e krhasoi Dritën e Tij me objektin më të shndritshëm e më të shkëlqyeshëm në botë, që është dielli, e që përveç madhësisë e të shkëlqimit, është burim i shumë dobive për banorët e Tokës? - Pse Drita e Zotit është krhasuar me llambën e bërë nga vetë njeriu, në vend që të krhasohej me diellin?

(AJAT EL-NUR)

“Allahu është Drita e qiejve dhe e Tokës. Drita e Tij shëmbëllen me atë të një kamareje, në të cilën ndodhet një llambë. Llamba është në një kristal, kurse kristali është si një yll i shndritshëm. Ajo (llamba) ndizet nga druri i bekuar i ullirit, as lindor, as perëndimor, ndërsa vaji i saj shkëlqen edhe pa e prekur zjarri. Dritë sipër dritës. Allahu udhëzon drejt dritës së Tij kë të dojë dhe paraqet shembujt për njerëzit. Allahu është i Dijshëm për çdo gjë.”

Kurdo që flitet për arritjen e dijes së plotë dhe gjithëpërfshirëse të Zotit, të të Madhërishmit, qenia njerëzore duhet ta pranojë paaftësinë dhe pamundësinë e saj për ta perceptuar këtë Realitet Madhështor, që është i vetmi Realitet në mbretërinë e ekzistencës.

Niveli i kufizuar i intelektit njerëzor nuk është mjaftueshmërisht i fuqishëm sa për të gjykuar në sferën hyjnore, për të zbuluar të fshehtat e padepërtueshme të Zotit, apo për të arritur një nivel të të kuptuarit të një Qenieje të tillë kaq të madhërishme, nëpërmjet studimit dhe hulumtimit. Edhe nëse njeriu do t'i çonte imagjinatën dhe mendimin e tij në kufinjtë e fundëm të tyre, apo do të përdorte fuqinë e arsyes, - elementë këta që mund të zbulojnë të fshehtat e krejt botës natyrore, - ai sërish nuk do t'i kishte mjetet e nevojshme për të arritur objektivin e tij. Është pikërisht kjo, arsyeja se pse edhe shpjegimet më të detajuara, nuk arrijnë dot të përshkruajnë Qenien e Zotit, pasi gjithçka që mund të kuptojë njeriu nga natyra dhe shkenca, është e krijuar nga Vetë Zoti dhe është fryt i urdhrit dhe i vullnetit të Tij.

Inteligjenca jonë e kufizuar është njëlloj e paaftë për të arritur një të kuptuar të qartë të natyrës së attributeve të Zotit, për shkak se atributet që i jepen Burimit të ekzistencës, janë krejt ndryshe nga ato që u jepen qenieve të tjera. Për më tepër, ato janë koncepte të menduara dhe të shpikura nga mendjet njerëzore. Vetë këto të fundit janë të burgosura brenda kufinjve materialë, sepse gjithçka që përfshin sfera e mendimit njerëzor karakterizohet nga kufizimet. Për pasojë, edhe niveli e gjykimit të intelektit, është gjithashtu i kufizuar. Pavarësisht progreseve të shumta, njohuritë e njeriut janë tërësisht të pamjaftueshme, ndërsa Zoti është i Paanë dhe Absolut.

Edhe pse e pranojmë paaftësinë dhe pafuqinë tonë për të arritur në një të kuptuar të përsosur dhe në një njohje të thellë e të gjerë të Qenies së pakufishme të Zotit, prapëseprapë ne jemi në gjendje të arrijmë një të kuptuar të një shkalle të përafërt, apo relative, të vendit të të Madhërishmit dhe të *Tenhidit*. Edhe kur intelekti dhe mendimi i njeriut nuk janë shumë të zhvilluar, sërish ai është i aftë të përdorë fuqinë e tij të mrekullueshme të soditjes. Kjo fuqi është dhuratë që rrjedh nga i njëjti Burim i pafundëm. Zoti e ka rrënjësuar atë në shpirtat tanë, në mënyrë që ne të mund të gjejmë rrugën drejt Tij e të mund ta njohim Atë. Gjithashtu, përveç fuqisë së soditjes, njeriu është i aftë të përdorë argumenta logjikë e racionalë dhe të arrijë njëfarë të kuptuari të Qenies së Përjetshme, në varësi të asaj çka mund të kapë mprehtësia dhe intelektin ynë. Në këtë mënyrë, ne mund ta përfytyrojmë plotësisht ekzistencën e Realitetit të Përhershëm, vullneti i të Cilit është i pasqyruar kudo në krijim, e tek çdo gjë që ne shohim.

Një nga ajetet më të ndërlikuara të Kur'anit është Ajeti i Dritës (ajat el-nur). Ky ajet është shtjelluar nga komentuesit, mistikët dhe filozofët, dhe ata kanë dhënë mendimet e tyre në varësi të prirjeve përkatëse.

Pa dyshim, metoda më e përshtatshme për të shpjeguar fenomene të panjohura, është përdorimi i alegorisë, metaforës dhe krahasimit. Ky lloj prezantimi dhe njohjeje me të vërtetat, përmban dy aspekte të rëndësishme: së pari, bukuria dhe e fshehta delikate e përdorur në metaforë, e bëjnë zemrën e dëgjuesit që të priret drejt objektit të përshkruar; dhe së dyti, të fshehtat e ndërlikuara të objektit mund t'i bëhen më të njohura dëgjuesit nëpërmjet ndihmës së metaforës dhe alegorisë së përdorur. Edhe ajeti i mësipërm hyn në kategorinë e metaforës,

sigurisht për aq sa mund të arrijë aftësia mendore e njeriut dhe njohuritë e pamjaftueshme të tij, në përpjekje për të njohur ekzistencën e paanë dhe të shenjtë të Zotit.

Duhet thënë se, ndonëse në komentimet e këtij ajeti, komentuesit e njohur myslimanë nuk i kanë përmendur kuptimet kryesore që do t'i trajtojmë më vonë, prapëseprapë ato çfarë kanë thënë në lidhje me konceptet që përmban ajeti, si dhe shtjellimet dhe interpretimet e aspekteve të ndryshme të tij, janë në vetvete argumente të thella dhe të mprehta, të cilat përputhen me aspektin e brendshëm të Kur'anit. Gjithashtu, sipas perceptimeve të studiuesve, ato janë koherente dhe të besueshme.

Megjithatë, argumentet që do të trajtojmë ne, mund të konsiderohen si shpjegime alternative të ajetit të dritës.

“Allahu është Drita e qiejve dhe e Tokës...”

Është ajo Ekzistencë Madhështore, që ngërthen njëherazi të gjithë elementët e përsosurisë; Drita e Tij e shenjtë përfshin krejt ekzistencën dhe ndriçon qiejt e tokën. Ai është Krijuesi i Gjithëditur, rrezatimi i përjetshëm i të Cilit u jep jetë krijesave dhe zbret ndihmë për ta. Ai i kontrollon, i ushqen dhe i plotëson ato përmes fuqisë së Tij. Drita e Tij shkëlqen së jashtmi dhe manifestohet qartë në ekzistencë. Nuk ka asnjë qoshe në kozmos që nuk ndriçohet nga Drita e Qenies së Tij të Shenjtë. Megjithatë, çdo qenie ndriçohet nga kjo Dritë në varësi të kapacitetit dhe të aftësisë së saj. Ky ndriçim nis që nga kapacitetet minimale e deri në dobitë e shumta që përfiton njeriu, për të përmirësuar veten dhe për të arritur majat e perfeksionit njerëzor, që është edhe objektivi kryesor i përkujdesjes së Zotit.

Për të përgatitur mendjet e dëgjuesve, në mënyrë që ata ta kuptojnë çështjen më mirë, Zoti e shpjegon Dritën e Tij me krahasimin e mëposhtëm:

“Drita e Tij shëmbëllen me atë të një kamareje, në të cilën ndodhet një llambë. Llamba është në një kristal, kurse kristali është si një yll i shndritshëm...”

Kur’ani, i cili është burimi themelor për të arritur në njohjen e Zotit dhe për të përfutur udhëzimin e qartë në rrugën drejt Krijuesit, e krahason Dritën e Tij (Zotit) me objektin më të thjeshtë që e udhëheq njeriun, e që ia ndriçon rrugën në thellësitë e errësirës: llambën.

Pyetja e parë që lind këtu, është: Pse Zoti nuk e krahasoi Dritën e Tij me objektin më të shndritshëm e më të shkëlqyeshëm në botë, që është dielli, e që përveç madhështisë e të shkëlqimit, është burim i shumë dobive për banorët e Tokës?

Pse Drita e Zotit është krahasuar me llambën e bërë nga vetë njeriu, në vend që të krahasohej me diellin?

Në përgjigje të kësaj pyetjeje, mund të thuhet pikësëpari se: dielli, me të gjithë shkëlqimin, dobite dhe efektet e tij në qeniet e gjalla, mbetet gjithsesi një prej krijimeve të Zotit në univers. Ai thjesht kryen detyrën për të cilën është krijuar. Nëse Zoti do ta krahasonte Dritën e Tij me atë të diellit, kjo do ta ulte Krijuesin në nivelin e të krijuarve, çka bie në kundërshtim me natyrën e lartë të Zotit, fuqia e të Cilit shtrihet mbi të gjitha krijesat. Besimtari i thjeshtë, teksa eksploron natyrën dhe mendon mbi të njëjtat fenomene qiellore dhe mbi qëllimin e krijimit të tyre, do të jetë në gjendje që të njohë dhe të dëshmojë ekzistencën e Zotit.

Së dyti, besimtari, jobesimtari si dhe çdo qenie njerëzore, pavarësisht besimit dhe bindjeve të tyre, kërkojnë dhe marrin nga dielli të njëjtat dobi, ndërsa Drita rrezatuese e Zotit ndriçon vetëm zemrat e besimtarëve, dhe shkëlqimi i Tij i përjetshëm shndrin mendjet dhe qeniet e tyre, duke hedhur mbi ta shpresë e mëshirë, që janë edhe burim i kënaqësisë së shpirtit. Zoti nuk hedh të njëjtën dhuratë në zemrat e jobesimtarëve, të cilët janë të burgosur brenda perdeve të errësirës së tyre.

Atëherë, si është e mundur që Drita e Zotit është krahasuar me llambën, që përveç se është një objekt i ndërtuar nga vetë njeriu, drita e saj mund të ndriçojë një zonë tepër të kufizuar, ndërkohë që drita e diellit ndriçon dhe shkëlqen mbi një hapësirë të madhe të tokës?

Përgjigjja e kësaj pyetjeje është si vijon:

Sipas karakteristikave të llambës të përmendura në ajet, ajo as nuk rrjedh nga Zoti, - për të qenë krijim prej Tij, - dhe as nuk i përngjan krejtësisht një pajisjeje të bërë nga njeriu, sepse shkëlqimi i llambës së shndritshme dhe cilësitë e saj unike, që nuk gjenden në ekzistencë, janë konsideruar si kriteri bazë i ngjashmërisë.

Ngjashmëria e Dritës se Zotit me atë të llambës, **Drita e Tij shëmbëllen me atë të një kamareje, në të cilën ndodhet një llambë**, mund të shihet nga kjo perspektivë.

Nëse një njeri do të përshkojë një distancë të caktuar në errësirë të thellë, ai si fillim duhet të gjejë një llambë, në mënyrë që të mund të ndriçojë rrugën përpara tij. Me ndihmën e llambës, ai nuk do ta humbasë rrugën, e në këtë mënyrë do të mund të arrijë i sigurtë në destinacion. Do të ishte e palogjikshme që ai të nisej për udhëtim në një errësirë të thellë,

duke përshkuar kodra e fusha, e të mendojë se s'ka nevojë për një dritë që t'ia ndriçojë rrugën.

Për të udhëtuar në rrugën e së vërtetës e për t'u larguar prej errësirës së zemrës e të mendjes, - duke u ruajtur kështu nga devijimi, - njeriut i duhet një tjetër dritë, që është udhëzimi, i cili ia ndriçon rrugën e mendimit të dobishëm dhe zbulimit të së vërtetës. Nëse njeriu synon shpëtimin, ai duhet të jetë në harmoni me të udhëtuarit e vazhdueshëm të krijimit dhe të njerëzve, të cilët udhëtojnë drejt takimit të pashmangshëm me Zotin (lika' Allah), në mënyrë që ai të mund ta arrijë një ditë afrimin me Pragun Hyjnor. Kjo nënkupton arritjen në majat e potencialit të tij, gjë që nuk mund të realizohet përveç se duke udhëtuar me ndihmën e ndriçimit hyjnor drejt Qenies së Pafundme të Zotit.

Por çfarë domethënieje ka kristali, që e rrethon dhe e mbron llambën? Funksioni i kristalit është që ta ruajë dritën për të mos u shuar nga erërat e stuhitë. Zgjatja, mbijetesa dhe ndriçimi i dritës varet nga kristali dhe prania e tij e vazhdueshme si mbrojtës prej faktorëve natyrorë.

Ashtu siç lidhet vazhdimësia e dritës me praninë e kristalit, i cili shërben si një barrierë mbrojtëse, në mënyrë të ngjashme edhe Drita e Zotit është e varur në mënyrë të vazhdueshme nga Ekzistenca e Tij e përjetshme. Meqenëse kjo dritë buron nga Qenia e Tij e Shenjtë, që është e përhershme dhe që nuk është subjekt i ndonjë ndryshimi, ndriçimi i saj është gjithashtu i lidhur me pafundësinë dhe zgjat përjetësisht. Kështu, Qenia e Zotit i jep jetë universit, ndërsa Drita e Tij e ndriçon atë (me udhëzim).

Pas kësaj, ajeti flet për tejdukshmërinë e kristalit mbrojtës, e cila e reflekton dritën së jashtmi si një yll i shkëlqyeshëm,

sepse kristali i tejdukshëm nuk e pengon përhapjen e dritës. Në të njëjtën kohë, prania e kristalit krijon një barrierë që e pengon njeriun për të arritur burimin e dritës. Ka mundësi që barrierë e shndritshme mbrojtëse t'u referohet engjëjve të gradave të larta dhe mbajtësve të Fronit (Arsh-it) të Zotit. Në Kur'an thuhet:

“Ata (engjëj), që e mbajnë Fronin dhe ata që janë rreth tij, e madhërojnë Zotin e tyre me falënderim...” (El Gafir, 40/7).

Në të njëjtën kohë, edhe ekzistenca e vetë engjëjve është përplot rrezatim:

“... kurse kristali është si një yll i shndritshëm...” (El Nur, 24/35)

Kur përngjasojmë mbajtësit e Fronit me kristalin që e rrethon dritën, ne arrijmë në përfundimin se në këtë metaforë, ashtu sikurse kristali shërben si barrierë që e pengon njeriun për të arritur tek burimi i ndriçimit, edhe engjëjt janë të vendosur për qark katër anëve, duke krijuar kështu një barrierë të pakalueshme. Njeriu, që është një qenie fizike, nuk mund të depërtojë as në mbretërinë e qenieve jofizike, e jo më pastaj në Vetë Burimin e dritës Hyjnore, thellësia e Qenies së të Cilit qëndron përtej çdo të kuptuari, të menduari dhe ndjesie.

Prijësi i besimtarëve, Aliu, në lidhje me këtë, thotë:

“I lëvduar qoftë Ai... të Cilin s’e arrijnë dot as majat e intelektit!”
(ua la janaluhu ghavs el-fitan) (Nehxhul Belaga, Ligjërata 1).

Sipas asaj që u përmend më lart, kristali që e rrethon dritën, shërben për ta përhapur atë në dobi të njeriut. Në mënyrë të ngjashme, edhe mbajtësit e Fronit (Arsh-it), si dhe ata që ndodhen në Pragun Hyjnor, janë përçues të Dritës Hyjnore, nga Qenia e Shenjtë e Zotit për tek njerëzit.

Veç kësaj, ashtu sikurse njerëzit përfitojnë nga drita e llambës që ndodhet afër tyre, ashtu edhe Zoti gjendet afër njeriut; e jo thjesht afër tij, por më afër sesa damari i qafës:

“Ne e kemi krijuar njeriun dhe, Ne e dimë ç’i pëshpërit atij shpirti i vet. Ne jemi më pranë tij se damari i qafës së vet.” (Kaf, 50/16).

Gjithashtu, ne arrijmë të dallojmë qartë se sa më afër njeriut të jetë drita, aq më shumë mund të përfitojë ai prej shkëlqimit të saj. Kështu, meqë Zoti i Madhërishëm është më afër qenies njerëzore sesa çdo burim tjetër ndriçimi, madje më afër sesa edhe vetë damari i qafës së tij, Drita e Tij vezulluese i çon zemrën dhe mendjen në mbretëritë e ndriçimit e të njohjes, duke i mundësuar njeriut të eksplorojë shumë të vërteta.

Në këtë llambë ka vaj të nxjerrë nga pema e bekuar e ullirit, e cila ka një cilësi të veçantë, që nuk ndodhet as në lindje e as në perëndim të kopshtit. Ndoshta kjo shprehje është përdorur për të treguar faktin se meqë lindja është ana nga lind dielli, dhe perëndimi është ana nga perëndon ai, kur ajeti thekson se **“nuk është lindor”**, kjo lë të kuptohet se ndriçimi i asaj Qenieje të Pafundme nuk është nga ata që lindin, apo me fjalë të tjera, nuk është nga ata që të ketë një pikë fillimi.

Në mënyrë të ngjashme shpjegohet edhe shprehja **“nuk është perëndimor”**, - në kuptimin se nuk është një ndriçim që venitet ndonjëherë, - ose me fjalë të tjera, ai nuk ka fund asnjëherë. Ai është i përjetshëm. Ashtu sikurse Krijuesi i universit është i përherëshëm, i tillë është edhe ndriçimi i lëshuar përjetësisht nga Burimi i Pafundëm.

Ndonëse atribuimi i qartë i përshkrimit **“as lindor e as**

perëndimor”, duket se i drejtohet drurit të ullirit, nënkuptimet e veçanta të shprehjes së përdorur mund të konsiderohen si shpjegim i mëtejshëm i ndriçimit të Qenies së patëmetë të Zotit.

Disa komentues kanë thënë se shprehja **“as lindor e as perëndimor”** është përdorur për të treguar se drita e Zotit ndriçon lindjen dhe perëndimin e botës. Ky këndvështrim nuk përputhet me kuptimin e fshehtë të ajetit, sepse lind pyetja: “Nëse me këtë shprehje nënkuptohet lindja dhe perëndimi i botës, atëherë çfarë mund të thuhet për veriun, jugun si dhe anët e tjera?” Ndërkohë, ne e dimë se ndriçimi i të Vërtetit, që ka qenë i pranishëm në çdo kohë e në çdo vend, ngërthen çdo gjë në ekzistencë. Vezullimi i dritës së Tij ndriçon në mënyrë të vazhdueshme çdo atom në kozmos. Kështu, kuptimi i pretenduar për fjalët e Zotit këtu, nuk është një referencë gjeografike, për shkak se ekzistenca e Tij e Madhërishme është e lirë nga kufizime të tilla.

“...ndërsa vaji i saj shkëlqen edhe pa e prekur zjarri.” (El-Nur, 24/35).

Çdo dritë që ekziston në univers ka veçorinë që për të ndriçuar, asaj i nevojitet një shkëndijë, në mënyrë që ta nderë dhe të japë efektin përkatës. Elementi që e nder atë ka një rol thelbësor. E megjithatë, Drita e Zotit përbën përjashtim. Ajo është e pavarur nga çdo faktor tjetër, në kuptimin që drita buron vetëm nga Qenia e Tij e Shenjtë, dhe kjo është gjë unike, sepse atributet, të veçantat dhe dallimet janë të përfshira brenda Tij dhe s’mund të ketë tjetër përsosmëri përveç Qenies së Tij të përsosur. Me fjalë të tjera, Drita e Zotit është Vetë Qenia e Tij.

“...Dritë sipër dritës...”

Drita e Zotit është absolute dhe e pakufishme, megjithatë në fazat e ekspozimit, manifestimi i saj lidhet me kapacitetin dhe meritat e marrësve. Teksa njeriu ngjitet në nivele gjithnjë e më të larta të njohjes në *Tenbid*, ai gjithashtu përfiton nga ndriçimi i mëtejshëm përgjatë rrugëtimit të tij shpirtëror:

Kjo pjesë e ajetit është një analogji për këtë kuptim, sepse pasi u dhuron jetën, Zoti i udhëzon krijesat që e meritojnë drejt përsosjes së aftësive të tyre, duke u dhënë atyre begati të tjera. Kështu, Ai i bën ata, marrës të denjë të udhëzimit të Tij.

Ajo që e udhëheq njeriun drejt kënaqësisë dhe lumturisë përfundimtare, është përpjekja e tij e sinqertë për të përdorur talentet dhe aftësitë e tij të fshehura, në mënyrë që të përfitojë nga udhëzimi dhe Drita e Krijuesit të tij Bujar e Mëshirëplotë, sepse të gjitha rrugët drejt prosperitetit dhe shpëtimit përfundojnë aty. Në lutjen e agimit (suhur) thuhet:

“O Zot, na dhuro dritë nga Drita Jote...!”

Pasi diskutuam çështjet e shtruara më lart, ne duhet të mendojmë gjithashtu edhe për fundin e ajetit, ku thuhet:

“Allahu udhëzon drejt dritës së Tij kë të dojë dhe paraqet shembujt për njerëzit. Allahu është i Dijshëm për çdo gjë.”

ARGUMENTE SHKENCORE NGA KUR'ANI XV

Abstrakt

Artikulli është në vazhdim të rubrikës “Argumente shkencore nga Kur’ani” së revistës “Drita e Kur’anit”. Ai na njeh me disa argumente shkencore nga Kur’ani, të tilla, si: bleta ëndërron; dobia e heqjes së këpucëve; ndërtimi mahnitës i devesë; parajmërimi i mrekullueshëm profetik; një studim i ri paralajmëron përdoruesit e pijeve debëse dhe veçanërisht, të kokainës etj.

Bleta ëndërron

Janë bërë shumë studime për bletën. Ato studime tregojnë se bleta është shumë e zgjuar dhe mëson me shpejtësi marramendëse. Madje, bleta ëndërron kur fle. Truri i bletës është aktiv gjatë gjumit. Ajo depoziton të dhënat dhe i sistemon ato në formë të habitshme. Për këtë Allahu e ka begatuar bletën me frymëzim (inspirim), siç thotë në Kur’anin e Shenjtë: **“Zoti yt e frymëzoi bletën (duke i thënë): “Ndërto shtëpi në male dhe në drurë dhe në atë (kosheret) që kanë ngritur njerëzit!”** (Sure “Nahl”, ajeti 68).

Dobia e heqjes së këpucëve

Studimet e kryera në universitetin “Arizona” në vitin 2014 kanë zbulur se pjesa e poshtme e këpucëve ka shumë bakterie të rrezikshme, siç është E. Coli. Bakteriet përcillen lehtë në tapetet e shtëpive, duke u bërë rrezik, sidomos për fëmijët e vegjël, të cilët i kapin gjërat dhe i fusin në gojë. Por, jo vetëm në tapete. Në tërë shtëpinë.

Njeriu shkon nga një vend në një vend tjetër, nga një qytet në një qytet tjetër, nga një shtet në një shtet tjetër. Në këtë mënyrë, këpucët e tij sjellin bakterie të reja në shtëpi. Këto janë shumë të rrezikshme sepse ato janë të reja dhe të panjohura për sistemin imunitar dhe ky sistem e ka të vështirë t’u rezistojë atyre.

Studiuesja Cindy Genller nga **University of Utah Health Care** thotë se shumica e këpucëve të kontrolluara përmbanin sasi të konsiderueshme bakteriesh **E. Coli**. Prandaj ne këshillojmë që këpucët t’i lëmë jashtë shtëpisë. Kështu do të zhdukim 90% të bakterieve dëmtuese. Nëse duam t’i lëmë këpucët brenda në shtëpi, duhet t’i lajmë mirë, që të shpëtojmë nga ato.

Në xhami, siç dihet, hyhet pa këpucë. Mendoni sikur Islami të lejonte të hyhej *në xhami me këpucë*. Në parantezë: *Në xhami hyjnë një numër i madh njerëzish, të ardhur edhe nga vende të ndryshme e të largëta. Mendoni sikur çdo namazfalës të përcillte një bakterie të re nga ato të këpucëve të tij! Cila do ishte pasoja? Sigurisht, xhamia do të shndërrohej në një vend bakteriesh që shkaktojnë sëmundje ngjitëse dhe epidemi. Mendoni për një çast bashkë me mua sikur Islami të na lejonte të hynim në xhami me këpucë mbathur gjatë gjithë këtyre shekujve! Shkenca e sotme*

ka vërtetuar se të gjitha këpucët mbartin bakterie dëmtuese. Prandaj, nuk lejohet namazi në xhami me këpucë.

Në Kur'anin e Shenjtë lexojmë se Allahu i Madhëruar e urdhëroi Profetin Musa (*Paqja qoftë mbi të!*) që të hiqte: **“Unë jam Zoti yt. Prandaj, hiqi nallanet, sepse ndodhesh në luginën e shenjtë të Tuvasë!”** (Sure “Taha”, ajeti 12).

Ndërtimi mahnitës i deveës

Ndërtimi i deveës është një mrekulli që dëshmon fuqinë e Krijuesit të Madhëruar. Shkencëtarët kanë zbuluar specifika të mahnitshme, me të cilat dallohet deveja nga krijesat e tjera. Deveja punon gjatë dhe në situata shumë të vështira. Ajo arrin të përballojë të nxehtin deri në 70 gradë celcius dhe të ftohtin deri në minus 50 gradë celcius.

Doktor Roland Auer në universitetin mjekësor të Vienës thotë: U befasuam kur mësuam se sistemi i qarkullimit të gjakut te deveja punon në mënyrë të kundërt me atë të kuajve dhe të njerëzve. Te kuajt dhe te njerëzit sistemi i qarkullimit të gjakut është i ngjashëm. Dijetarët kanë zbuluar se raporti ideal i rruazave të kuqe të gjakut, që quhet **opt.HCT**, gjatë përcimit të oksigjenit (nëpërmjet gjakut) është më i mirë te deveja. Kur është analizuar një mostër gjaku nga kuajt, dijetarët kanë zbuluar se **opt.HCT** është më i lartë, kur kuajt vrapojnë me shpejtësi. Pra, kur gjaku qarkullon me shpejtësi shtohet raporti i rruazave të kuqe që të përcjellë sasi me të madhe oksigjeni në zemër, në tru dhe në pjesët e trupit. Ky raport është real dhe në përputhje me logjikën shkencore. Tek devetë ndodh e kundërta. Pra, kur shtohet shpejtësia e gjakut, pakësohet **opt.HCT**. Ky rezultat është i befasueshëm: deveja kursen shumë

energji dhe fuqi e kësisoj, kursen në mënyrë të habitshme ujin që i duhet për këto energji!!

Në trupin e devesë gjendet një sistem që admistrion viskozitetin e gjakut dhe që e bën këtë viskozitet ideal për situatat e vështira. Shtyrja e gjakut gjatë qarkullimit të tij në trupin e devesë është në përputhje me shpejtësinë dhe me punën që bën. Viskoziteti i gjakut dhe sasia e rruazave të kuqe qëndrojnë njëllor kur mbart pesha të rënda dhe bën udhëtime të gjata, megjithë etjen dhe urinë.

Deveja ka aparat tretës shumë të fortë, që e mudëson të punojë në kushtet më të vështira dhe të tresë çdo gjë. Prandaj edhe qumështi i devesë ka lëndë të veçanta imunitare. Sot dijetarët po punojnë për të përfituar nga qumështi i devesë për shërimin e sëmundjeve të vështira e të rënda.

Të gjitha këto veçanti te deveja na ftojnë që të mendojmë rreth habive të devesë. Për këtë ka folur Kur’ani i Shenjtë para katërmbëdhjetë shekujve, atëherë kur askush nuk i njihte këto veçanti. Allahu i Madhëruar thotë: **“Vallë, a nuk i shohin devetë, se si janë krijuar?!”** (Sure “Gashije”, ajeti 17).

I Lartësuar është Allahu!

Dukuria e fëmijëve jashtëmartesorë tregon afrimin e Kijametit

Studim i ri amerikan

Studimet amerikanë thonë se 40% e nënave në Shtetet e Bashkuara të Amerikës janë të pamartuara, por kanë lindur fëmijë. Kjo nuk është thënë më parë në historinë e SHBA. Disa ekspertë thonë se shkaku kryesor i kësaj

dukuri është mosshpenzimi i qeverisë, ashtu siç duhet për programet e kulturës seksuale në shkolla. Sipas studimeve, 22 vajza ndër 1000 të moshave 15 dhe 17 vjeç, janë nëna. Raporti është më i lartë tek ato vajza, mosha e të cilave është 18 dhe 19: afërsisht 74 prej tyre ndër 1000 janë nëna. Statistikat e qendrës amerikane CDC thonë se kjo dukuri në shoqërinë amerikane në vitin 1960 ka qenë vetëm 5 %. Por ajo filloi të rritej me shpejtësi të frikshme gjatë 50 vjetëve, derisa në vitin 2015 arriti në 40%. Në vitin 2015 lindën 4 milionë fëmijë. Prej tyre më shumë se 1.6 milionë u lindën nga nëna të pamartuara, siç preferojnë t'i quajnë në perëndim. Të gjitha statistikat vërtetojnë se kjo dukuri është në rritje të frikshme në shumicën e shteteve perëndimore. Mendojini këto shoqëri të shpërbëra! Cila do të jetë e ardhmja e tyre? A mund të jetë kjo dukuri fundi i qytetërimit perëndimor?!

Paralajmërim i mrekullueshëm profetik

Të dashur lexues! Shifrat e mësipërme janë të përafërta. Shifrat e vërteta janë shumë më të larta. Dukuria e lindjes së fëmijëve jashtë martese është përhapur shumë. Një përhapjeje e tillë nuk është parë më përpara. Kjo dukuri është kërcënim për shtetet e mëdha. Në shtetet islame kjo dukuri është shumë e kufizuar për shkak të fuqisë së mësimave islame, i cili e ndalon rreptësisht zinanë.

Edhe Profeti Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!*) ka paralajmëruar për këtë fenomen. Kur përmend shenjat e Kijametit Profeti Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!*) ka thënë: “Do të shtohen fëmijët e zinasë. Madje, burrat do të kryejnë marrëdhënie me gratë anës rrugëve.” (Transmeton El Hakim dhe Tabarani). Nga i erdhi Profeti kjo

dituri dhe cili është burimi i këtyre të dhënave? S'ka dyshim se është i Urti e i Mirinformuari, Allahu i Gjithëditur. Ky hadith vërteton profetësinë e Profetit Muhamed (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!). Allahu i Madhëruar thotë: **“Thuaj (o Muhamed): “O njerëz, unë jam i Dërguari i Allahut për të gjithë ju, i Atij, të Cilit i përket sundimi i qiejve dhe i Tokës. Nuk ka zot tjetër të vërtetë veç Atij. Ai jep jetë dhe vdekje. Prandaj besoni në Allahun dhe në të Dërguarin e Tij, Profetin që nuk di shkrim e lexim e që beson në Allahun dhe Fjalët e Tij! Shkoni pas Tij, që të jeni në rrugën e drejtë!”** (Sure “Araf”, ajeti 158). I Lartësuar është Allahu.

Një studim i ri paralajmëron përdoruesit e pijeve dehëse dhe veçanërisht, të kokainës

Studimi ka zbuluar se qelizat e trurit hanë njëra-tjetrën kur konsumohet drogë.

Një eksperiment i ri është zhvilluar nga universiteti “Hopkins” në trutë e minjve. Nga eksperimenti doli se përdorimi i një sasive të madhe droge bënte që qelizat e trurit të vrisnin veten e tyre.

Gjatë eksperimentimit të tyre, dijetarët kanë vënë re se doza e lartë e drogës e çon në vetëvrasje trurin. Procesi i vetëvrasjes bëhet sipas operacionit, të quajtur autofagi. Ky proces ndodh në qelizat e shëndosha njëlloj si procesi i pastrimit natyral për të larguar helmet.

Dijetarët thonë se autofagia është e domosdoshme për pastrimin e qelizës nga lëndët dëmtuese. Ajo është e

domosdoshme për ruajtjen e jetës së qelizës. Mirëpo droga e bën këtë proces të pakontrollueshëm. Kur konsumohet droga truri humbet gjysmën e qelizave. Edhe nëna shtatzanë, kur konsmon drogë, bën që të shkatërrohet, truri i foshnjës vetevetiu në mënyrë të ngadaltë.

Të dashur lexues! Ne pyesim: Vallë, a e ka sqaruar këtë Profeti Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!*)? Profeti ynë i dashur i ka përmbledhur të gjitha çështjet e drogave e të pijeve dehëse dhe të çdo gjëje që çon në humbjen e mendjes në thënien e tij: “*Të gjitha pijet dehëse janë verë dhe të gjitha pijet dehëse janë të ndaluara (haram).*” (Muslimi).

Duke u bazuar në këtë hadith, edhe droga me të gjitha llojet e saj hyn te pijet dehëse. Alkooli përfshin edhe kokainën, heroinën e të tjera që shkatojnë largimin e mendjes dhe e bëjnë njeriun të pavëmendshëm.

Por cili është etaloni për ta dalluar pijen dehëse? Profeti Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!*) na e ka dhënë të vërtetën mjekësore, kur thotë se nëse sasia e madhe është e dëmshme dhe e ndaluar, po ashtu edhe sasia e vogël është e dëmshme dhe e ndaluar. Atëherë edhe pirja e birrës është e ndaluar. Le të thotë dikush se nuk është dehëse. Konsumimi i një sasi të madhe të saj të deh.

Profeti Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!*) ka thënë: “Çdo gjë që të deh, e shumta e saj dhe e pakëta e saj është e ndaluar (haram).” (Tirmidhiu). Këtu kanë arritur edhe shkencëtarët sot: Droga e çon trurin në vetëvrasje edhe në sasi të vogla.

KOMENTIM KUR'ANI

(Pjesa e parë)

Ajeti Kursij

Abstrakt

*Ky ajet flet për vërtetësinë e vazhdimësisë së mirësive të Allahut, për përbeshmërinë e Tij dhe se Ai nuk është i pavëmendshëm asnjë çast ndaj ekzistencës. Ai nuk është si njerëzit, të cilët, për shkak të gjumit apo të faktorëve të tjerë, bëhen të pavëmendshëm ndaj të tjerëve. Ky ajet fillon me përmendjen e Vetes së Shenjtë me çështjen e Njëshmërisë (teuhidit) me emrat e bukur të Allahut dhe me cilësitë e larta të Tij, ku thotë: **“Allahu! Nuk ka Zot tjetër përveç Tij...”** Allah do të thotë Vetë e vetme grumbulluese e cilësive të përsosura, që është Krijuesi i gjithçkaje. Në këtë ekzistencë nuk ka adhurues tjetër përveç Allahut.*

“Allahu! Nuk ka zot tjetër përveç Tij, të Gjallit, të Përrjetshmit, Mbajtësit të gjithçkaje! Atë nuk e kaplon as dremitja, as gjumi! Atij i përket gjithçka që gjendet në qiej dhe gjithçka që gjendet në Tokë. Kush mund të

ndërhyjë tek Ai për ndokënd pa lejen e Tij? Ai di çdo gjë që ka ndodhur përpara dhe çdo gjë që do të ndodhë pas njerëzve, kurse ata nuk mund të përvetësojnë asgjë nga Dituria e Tij, përveçse aq sa Ai dëshiron. Kursiu¹ i Tij shtrihet mbi qiejt dhe Tokën dhe Ai nuk e ka të rëndë t'i ruajë ato. Ai është i Larti, Madhështori!”

Ajeti Kursij, një prej ajeteve më të rëndësishëm të Kur'anit

Për sqarimin e rëndësisë dhe të mirësisë së këtij ajeti mjafton thënia e Profetit Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) kur e pyeti Ubej ibn Ka'b: “Cili është ajeti më i mirë prej ajeteve të Kur'anit?”

Profeti iu përgjigj: “*Allahu! Nuk ka zot tjetër përveç Tij, të Gjallit, të Përjetshmit, Mbajtësit të gjithçkaje!*”

Ubeji ka thënë: “Pastaj Profeti vendosi dorën e tij në gjoksin e vet dhe tha: “... *Betohem në Atë, shpirti i Muhamedit është në dorën e Tij, se ky ajet ka gjuhë dhe dy buzë që e madhërojnë Allahun nën Arsh.*”

Në një hadith tjetër, transmetuar nga imam Aliu (*Paqja qoftë mbi të!*), Profeti Muhamed ka thënë: “*Padroni i Kur'anit është surja “El Bekare” dhe padroni i sures “El Bekare” është “Ajeti Kursij”. O Ali! Ky ajet ka pesëdhjetë fjalë dhe çdo fjalë ka pesëdhjetë të mira.*”

Në një hadith tjetër, transmetuar nga imam Bakiri (*Paqja*

1 Termi *Kursij*, fjalë për fjalë, përkthehet: stol, karrige, ndenjësë. Kursiu është një krijesë madhështore e Allahut me formën e treguar nga kuptimi i saj gjuhësor dhe që ndodhet në këmbët e Fronit të Allahut. Ai shtrihet mbi qiejt dhe tokën dhe, sipas transmetimeve autentike nga Profeti Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*), përmasat e tij janë aq të mëdha, sa që qiejt dhe toka, në krahasim me të, ngajnë si unaza në shkretëtirë.

qoftë mbi të!), thuhet: “Cilido që lexon “Ajetin Kursij” një herë, Allahu do t’i largojë atij njëmijë të këqija prej të këqijave të kësaj jete dhe një mijë të këqija prej të këqijave të Ahiretit. E keqja më e lehtë është varfëria dhe më e keqja në Ahiret është dënimi i varrit.”

Transmetohet se Ebi Abdilahi, imam Sadiku (Paqja qoftë mbi të), ka thënë: “Çdo gjë ka majë dhe maja e Kur’anit është Ajeti Kursij.”²

Të shumta janë transmetimet islame rreth mirësisë së Ajetit Kursij. Po e mbyllim me një thënie të Profetit Muhamed (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!): “Ajeti Kursij ka ardhur prej thesareve nën Arsh dhe ai nuk i është dhënë asnjë Profeti para meje.”³

Komentimi

Një grup atributesh të hijeshisë dhe madhësisë së Allahut

Ky ajet fillon me përmendjen e Vetes së Shenjtë me çështjen e Njeshmërisë (*Tenhidit*) me emrat e bukur të Allahut dhe me cilësitë e larta të Tij, ku thotë: **“Allahu! Nuk ka Zot tjetër përveç Tij...”**

Allah do të thotë Vetë e vetme grumbulluese e cilësive të përsosura, që është Krijuesi i gjithçkaje. Në këtë ekzistencë

² “Mexhmaul Bejan”; vëll. 1, f. 360.

³ Tefsirul “Burhan”; vëll. 2, f. 245. “Biharul Anuar”; vëll. 89, f. 264. Për sqarime të mëtejshme shiko “Biharul Anuar”; vëll. 89, f. 262 -272.

nuk ka adhures tjetër përveç Allahut.

Me fjalinë: **“Allahu! Nuk ka zot tjetër përveç Tij...”**, Kur'ani sqaron Njeshmërinë e Krijuesit të ekzistencës dhe kjo Njeshmëri është baza e Islamit. Mirëpo, siç e thamë, kjo e vërtetë gjendet te fjala *Allah*. Për këtë edhe fjalia: **“Allahu! Nuk ka Zot tjetër përveç Tij...”** është dëshmuere dhe vërtetuese e po asaj të vërtete që përmban fjala *Allah*.

Fjala “*el haj-j-i*” – “*i Gjallë*”, përdoret për atë që jeton dhe kjo është *sifetun mushebbabah*⁴, që tregon për përleshmëri dhe vazhdimësi. Nga njëra anë, jeta e Allahut është e vërtetë, sepse jeta e Tij është po Veta e Tij dhe nuk është rastësi ose diçka e rastit për Atë dhe as e ardhur nga diçka tjetër. Në ajetin 58 të sures “Furkan” thuhet: **“Mbështetu në të Gjithëjetshmin, i Cili nuk vdes...”**.

Nga ana tjetër, jetë e vërtetë dhe e plotë është ajo që nuk pasohet me vdekjen. Për këtë, jeta e vërtetë është jeta e Allahut, është e vazhdueshme dhe e përhershme (*minel ezel ilel ebed*).

Ndërsa jeta e njeriut, e cila pasohet me vdekjen, nuk mund të jetë e vërtetë. Në ajetin 64 të sures “Ankebut”, lexojmë: **“Jeta e kësaj bote, nuk është gjë tjetër, veçse argëtim dhe lojë. Ndërsa jeta e Botës Tjetër, pikërisht ajo është jeta e vërtetë. Veç sikur ta dinin!”**. Prandaj, jeta e vërtetë i përket vetëm Allahut të Madhëruar.

4 “*Sifetun mushebbabah*” ka kuptimin e cilësive të ngjashme. Duhet ditur se cilësitë e Allahut të Madhëruar edhe pse janë të ngjashme në emërtim me cilësitë e njeriut, por ato ndryshojnë në esence, sepse cilësitë e Allahut janë Veta e Tij e Shenjtë, ndërsa tek njeriu janë të fituara. (shënim i përkthyesit)

Ç'do të thotë që Allahu është i Gjallë?

Në shprehitë e përdorura, një qenieje i thuhet se është e gjallë, nëse cilësohet me rritjen, ushqimin, shumimin, me ndjeshmërinë dhe lëvizjen. Mirëpo duhet pasur kujdes se disa mendjeshkurtër e llogarisin jetën e Allahut njësoj siç u përmend, ndërkohë që ne e dimë shumë mirë që Ai nuk mund të cilësohet me asnjë cilësi nga të përmendurat. Ky lloj krahasimi e çon njeriun të gabojë në fushën e njohjes së Allahut, duke i krahasuar cilësitë e Tij me cilësitë e njeriut.

Fjala “*el hajatu*” – “*jeta*”, me *kuptimin e saj të gjerë*, është *dija* dhe *fuqia*. Prandaj, ai që zotëron dijen dhe fuqinë e pakufizuar, zotëron jetën e plotë e të vërtetë.

Jeta e Allahut është grumbullim i dijes dhe i fuqisë së Tij. Në realitet, me dijen dhe fuqinë arrihet të bëhet edhe dallimi mes të gjallit dhe të vdekurit. Rritja, lëvizja, ushqyerja dhe shumimi janë cilësi të krijesave. Ato janë jo të plota dhe të kufizuara dhe krijesat e plotësojnë mangësinë e tyre me ushqim e me lëvizje. Kurse ai, që nuk është i mangët, nuk mund të cilësohet me këto cilësi.

Fjala “*el kajjum*” – “*i përjetshmi*”, është *sifatun mubalegh* (cilësi e hiperbolizuar) - *për përjetësinë*. Kjo fjalë tregon për ekzistencën e vetvetishme të Allahut, kurse ekzistenca e krijesave është e lidhur me praninë e Tij. Me fjalë të tjera: Të gjitha krijesat e kësaj ekzistence janë të mbështetura te Ai (janë prej Tij).

Është e natyrshme së fjala *kijam*, siç përdoret në të shumtën e rasteve në ditët e sotme, *ka kuptimin e qëndrimit në një formë të caktuar*. Mirëpo, përderisa ky lloj kuptimi nuk përputhet

me Allahun e Pastër nga cilësitë trupore (materiale), atëherë kuptimi i kësaj fjale në ajet është prania e Tij - *për krijimin, sistemimin dhe zotimin*, sepse Ai është Krijuesi i krijesave dhe është zotuar për sistemimin, edukimin dhe vazhdimësinë e tyre. Ai kurrë nuk është i pavëmendshëm, qoftë edhe për një çast të vetëm ndaj krijesave. Ai gjithmonë është *i vazhdueshëm* dhe *i përhershëm*.

Nga kjo kuptohet se *el kajjum* është baza e të gjitha cilësive vepruese si: Krijues, Dhënës, Udhëzues, Ngjallës i të vdekurve etj.

Pa dyshim që prania ndaj krijimit dhe sistemimit të çështjeve të botës i përfshin të gjitha këto, sepse Ai është Ai që jep e dhuron, Ai është Ai që ngjall, Ai është Ai që i vdes, Ai është Ai që udhëzon. Për këtë, edhe emrat Krijues, Dhurues, Ngjallës, e të ngjashme me to, të gjithë grumbullohen te *el kajjum*.

Në të vërtetë, fjala “*el hajj*” – “*i Gjallë*”, përfshin të gjitha cilësitë e Allahut, si: dija, fuqia, dëgjimi, shikimi, etj. Dhe fjala *el kajjum*, tregon se të gjitha krijesat kanë nevojë për Të. Prandaj thuhet se emri më i madh i Allahut i përfshin këto dy cilësi (*el hajju* dhe *el kajjum*).

Më poshtë ajeti thotë: **“...Atë nuk e kaplon as dremitja, as gjumi!...”**.

Fjala “*sunetun*” – “*dremitje*”, vjen nga rrënja “*uesene*”, *kotet, dremit dhe fle gjumë të lehtë*. Sipas mendimit të shumë komentuesve, kjo ka kuptimin e dremitjes dhe e të çliruarit në fillim të gjumit. Me fjalë të tjera, ai është gjumi i lehtë.

Fjala “*neumun*” – “*gjumi*” është gjendja në të cilën bien disa shqisa të rëndësishme të njeriut. Në realitet, dremitja,

konsiderohet si gjumë i rastit për syrin dhe, kur depërton thellë te njeriu dhe kap mendjen, atij i thuhet gjumë. Fjalja **“...Atë nuk e kaplon as dremitja, as gjumi!”** është dëshmuar dhe vërtetuese e cilësisë së ekzistencës absolute, me të cilën cilësohet Allahu. Kjo për faktin se prania e plotë dhe e pakufizuar në mbajtjen dhe drejtimin e ekzistencës nuk duhet të jetë për asnjë çast larg vëmendjes. Kjo do të thotë që Allahu nuk është i pavëmendshëm për asnjë çast në sundimin e Tij të plotë.

Për këtë, çdo cilësi, që nuk është në përputhje me përjetësinë e Allahut, automatikisht nuk ekziston tek Ai. Jo vetëm kaq, Vetja e Tij është e pastër, qoftë edhe nga ndikimi i çdo faktori që çon në pakujdesi e pavëmendshmëri në veprat e Tij, siç është dremitja.

Përsa i përket paraprirjes së fjalës *sinetun* ndaj fjalës *neum*, që përmenden në ajet, duke ditur që i forti përmendet më parë së i dobëti, kjo i kthehet normalitetit të procesit të gjumit, sepse në fillim njeriu dremit, më pas dremitja shtohet më shumë, derisa hyn në gjumin e thellë.

Ky ajet flet për vërtetësinë e vazhdimësisë së mirësive të Allahut, për përleshmërinë e Tij dhe se Ai nuk është i pavëmendshëm asnjë çast ndaj ekzistencës. Ai nuk është si njerëzit, të cilët, për shkak të gjumit apo të faktorëve të tjerë, bëhen të pavëmendshëm ndaj të tjerëve.

Duhet pasur parasysh që shprehja: **“Atë nuk e kaplon”** është e mrekullueshme dhe e plotëson mjaft saktë qëllimin. Kjo shprehje e paraqet gjumin sikur është një qenie e fortë me kthetra, që e kap njeriun dhe e robëron. Nëse njeriu më i fortë dobësohet para mbretërisë së gjumit, kjo është një çështje për të cilën nuk ka debat.

MËSIME NGA SURJA

“ALI IMRAN”

Ajetet 1 – 7

Bismil'lâhirr Rrahmânirr Rrahîm

“Elif Lâm Mîm.”

“Allahu.Nuk ka zot tjetër (që meriton adhurimin) përveç Tij, të Gjallit, të Përjetshmit, Mbajtësit të gjithçkaje.”

“Ai të ka shpallur ty Librin, me të vërtetën e saktë, duke vërtetuar shpalljet e mëparshme.Ai i ka zbritur Teuratin dhe Ungjillin.”

“Më parë si udhërrëfyes për njerëzit dhe ka zbritur edhe Dalluesin (e së Vërtetës nga e pavërteta). Ata që nuk besojnë shpalljet e Allahut, i pret dënim i ashpër; Allahu është i Plotfuqishëm dhe i Zoti për shpagim.”

“Pa dyshim, Allahut nuk i fshihet asgjë në Tokë dhe as në qiell.”

“Ai ju formon në mitër, ashtu siç dëshiron Vetë; s’ka zot tjetër që meriton të adhurohet, përveç Tij, të

Plotfuqishmit, të Urtit.”

“Është Ai që të ka shpallur ty (Muhamed) **Librin**, disa ajete të të cilit janë të qarta e me kuptim të drejtpërdrejtë. Ato janë themelet e **Librit**. Kurse disa (ajete) të tjera janë jo krejtësisht të qarta (me kuptime alegorike). Ata, zemrat e të cilëve priren nga e pavërteta, ndjekin ajetet më pak të qarta, duke kërkuar të krijojnë pështjellim dhe duke kërkuar t’i komentojnë sipas dëshirës së vet. Por, kuptimin e tyre të vërtetë e di vetëm Allahu. Ndërsa ata që janë thelluar në dijeni, thonë: ‘Ne i besojmë (Kur’anit). Të gjitha këto (ajete të qarta e alegorike) janë nga **Zoti ynë**’. Këtë e kuptojnë vetëm mendarët.”

Nga këto ajete mësojmë:

1- Në vend që të përulemi përballë të tjerëve për shkak të pasurisë a pozitës së tyre, ne duhet të adhurojmë Zotin Një dhe të Vetëm, i Cili është i Përsosur dhe i Patëmetë nga çdo e metë që kanë njerëzit.

2- Qëllimi i ardhjes së të Dërguarve dhe i librave të Allahut është udhëzimi i njerëzve dhe arritja e unitetit midis tyre, bazuar mbi të Vërtetën. Këta libra nuk mund të shërbejnë në asnjë mënyrë për përçarjen e njerëzve.

3- Aty ku na përfshin konfuzioni në lidhje me të Vërtetën, duhet t’i referohemi Kur’anit, i cili është udhëzues dhe sqarues i së Vërtetës nga e pavërteta.

4- Numri i madh i krijesave, njerëzve, vendeve dhe ko-

hëve, nuk mund të bëhen shkak që diçka të mbetet jashtë kontrollit dhe mbikëqyrjes së Allahut.

5- Zoti është i aftë për gjithçka dhe asgjë nuk bëhet jashtë Urtësisë dhe Mirësisë së Tij.

6- Disa ajete të Kur'anit kanë kuptime aq të gjera, sa i kuptojnë vetëm dijetarët, të cilët janë në kërkim të së Vërtetës. Mirëpo atë që nuk e kuptojmë, nuk duhet ta mohojmë.

7- Disa njerëz, në emër të Islamit dhe duke u mbështetur te Kur'ani i Shenjtë, përhapin bindjet e tyre të devijuara. Duhet të kemi kujdes që ujin ta marrim nga vetë burimi, pra, nga i Dërguari i Zotit dhe nga familja e tij e pastër.

8- Përçarjet nuk bëhen vetëm për trazirave dhe pështjellim, përçarjet dhe shpifjet më të mëdha bëhen duke devijuar të vërtetat fetare, duke e komentuar gabimisht fjalën e Zotit.

Ajetet 8 – 13

“(Ata thonë:)'O Zoti ynë! Mos lejo që zemrat tona të shmangen (nga e Vërteta), pasi na ke udhëzuar në rrugën e drejtë dhe jepna mëshirë prej Teje! Vërtet, Ti je Dhuruesi i Madh.”

“O Zoti ynë! Ti do t'i mbledhësh njerëzit në një Ditë, për të cilën nuk ka dyshim. Me të vërtetë, Allahu nuk e shkel premtimin.”

“Në të vërtetë, atyre që nuk besojnë, nuk do t'u vlejë

aspak (kur të dalin) para Allahut as pasuria dhe as fëmijët e tyre. Ata do të jenë lëndë djegëse e zjarrit.”

“Ashtu siç ishin ithtarët e Faraonit dhe ata që ishin para tyre. Ata i quajtën gënjeshtër Shenjat Tona. Prandaj, Allahu i përlau ata për gjynahet që bënë. Allahu është i rreptë në ndëshkim.”

“Thuaju (o Muhamed) atyre që mohuan: ‘Ju do të mposhteni dhe do të tuboheni në Xhehenem. Eh, sa shtrat i keq është ai vend!’”

“Sigurisht që kishte shenjë për ju në dy ushtritë që u ndeshën: njëra që luftonte në rrugën e Allahut dhe tjetra - e mohuesve, së cilës i dukej se para vetes kishte dy herë më shumë kundërshtarë. Allahu me ndihmën e Vet forcon kë të dëshirojë. Kjo, me të vërtetë, është mësim për largpamësit.”

Nga këto ajete mësojmë:

1- Nuk duhet të mburremi me dijen dhe besimin tonë sepse për shkak të mburrjes shumë dijetarë në vend të shërbimit kanë tradhtuar e shumë besimtarë kanë humbur besimin dhe kanë vdekur si jobesimtarë.

2- Shenjë e dijes së vërtetë është përkushtimi ndaj Zotit, dorëzimi para Tij dhe pranimi i të gjithë urdhrave dhe rregullave që janë shpallur nga Ai.

3- Nuk duhet të lëshojmë zemër në pasurinë, familjen dhe fëmijët tanë, sepse jobesimtarët janë ata që me pasurinë, fisin

dhe fëmijët e tyre ndihen të kënaqur dhe harrojnë Zotin.

4- Mendimet dhe veprat e gabuara e shkatërrojnë identitetin e njeriut dhe atëherë, njeriu kthehet në lëndë djegëse për zjarrin e Xhehenemit.

5- Mëkati është punë e keqe. Por edhe më keq është kur mëkati bëhet pjesë e shpirtit dhe e sjelljes së njeriut, çka çon në një përfundim të pakëndshëm.

6- Mosbesimi është i dënuar me dështim, kurse shpëtimi është me të vërtetën.

7- Lufta në Islam lejohet për Zotin dhe për të mbrojtur fenë e Zotit e jo për të treguar fuqinë a për të zgjeruar territoret dhe për të shtuar pushtetin.

8- Një prej ndihmave të fshehta të Zotit është krijimi i frikës në zemrën dhe në shpirtin e armikut, duke bërë që atij t'i duken shumë të madhe fuqitë e myslimanëve dhe të mos ketë forca që të ngrihet në luftë kundër tyre.

9- Ngjarjet që ndodhin përreth nesh, të gjitha janë mësim dhe këshillë, por nga këto marrin mësim vetëm ata që mendojnë dhe arsyetojnë drejt.

Ajetet 14 – 17

“Njerëzve u është hijeshuar dashuria për gjërat e dëshiruara: për gratë, fëmijët, arin dhe argjendin e grumbulluar, kuajt e bukur, bagëtitë dhe arat e punuara. Këto janë kënaqësitë e kësaj jete, por shumë më i mirë është kthimi tek Allahu.”

“Thuaj (o Muhamed!): ‘A doni t’ju tregoj për gjëra më të mira se ato? Për ata që janë të devotshëm, te Zoti i tyre do të ketë kopshte, nëpër të cilat rrjedhin lumenj dhe ku do të banojnë përgjithmonë. Aty do të kenë bashkëshorte të pastra dhe kënaqësi nga Allahu’. Allahu i vrojton robtë e Vet.”

“Që thonë: ‘Zoti ynë! Me të vërtetë kemi besuar, prandaj na i fal gjynahet tona dhe na ruaj nga dënimi i zjarrit!’”

“Që janë të durueshëm, të çiltër, të devotshëm në adhurimin e Allahut, që japin sadaka dhe që kërkojnë faljen e gjynaheve para agimit.”

Nga këto ajete mësojmë:

1- Brenda çdo njeriu ekziston dëshira natyrore dhe interesi natyror për çështje materiale të kësaj bote. Mirëpo rreziku qëndron mu aty, që bukuritë e kësaj bote të mos e mashtrojnë dhe të mos e habisin njeriun.

2- Të përfitosh nga mirësitë e kësaj bote nuk është diçka e keqe; e keqja është te varësia dhe dashuria e pamatur për të.

3- Për të kontrolluar dëshirat dhe epshin, duhet të krahasojmë vazhdimisht mjetet e përkohshme të kësaj bote me begatitë e përjetshme të Botës Tjetër.

4- Rruga e përfitimit nga mirësitë e përhershme të Xheneetit është devotshmëria dhe largimi nga papastërtitë e kësaj bote

sepse Xheneti është vendi i njerëzve të pastër.

5- Pastërtia është vlera më e madhe e femrës. Për këtë arsye Zoti Fuqiplotë paraqit bashkëshortet e Xenetit si femra të pastra.

6- Devotshmëria nuk është izolim nga shoqëria, por largim nga mëkatet. Ne duhet të zgjojmë në veten tonë edhe vetitë, edhe veprat e mira dhe të mendojmë për një shërbim të çiltër dhe të pastër në shoqëri.

Ajetet 18 – 22

“Allahu dëshmon e po ashtu, (dëshmon) edhe melekët, edhe njerëzit e dijes se nuk ka zot tjetër që e meriton të adhurohet përveç Tij, duke mbajtur drejtësinë. Nuk ka zot tjetër përveç Atij, të Plotfuqishmit, të Urtit.”

“Feja e vërtetë tek Allahu është vetëm Islami. Ata, të cilëve u është dhënë Libri, patën mospajtime nga zilia që kishin midis tyre, vetëm pasi u erdhi dituria. Por kushdo që i mohon udhëzimet e Allahut, ta dijë se Allahu është i shpejtë në llogari.”

“Nëse ata të kundërshtojnë ty (o Muhamed) thuaju: ‘Unë i përulëm vetëm Allahut e po ashtu, (i përulën Allahut) edhe ata që më pasojnë mua’. Dhe thuaju atyre që u është dhënë Libri, si edhe analfabetëve: ‘A i përuleni Allahut’? Nëse e pranojnë Islamin, atëherë kanë gjetur udhën e drejtë. Por, nëse refuzojnë, detyra jote është vetëm që t’ua përcjellësh dijen. Allahu i vrojton robtë e Vet.”

“Lajmëroji ata që mohojnë Shpalljet e Allahut, që vrasin Profetët padrejtësisht dhe vrasin edhe ata që urdhërojnë të veprohet me drejtësi, për dënimin e dhembshëm që i pret.”

“Këta janë ata, veprat e të cilëve nuk do të kenë vlerë në këtë botë dhe në Botën Tjetër. Për ata nuk do të ketë asnjë ndihmëtar.”

Nga këto ajete mësojmë:

- 1- Argumenti më i mirë se Zoti është Një dhe i Vetëm është sistemi ekzistues në gjithësi dhe lidhjet e bashkërendimi midis krijesave të ndryshme.
- 2- Dija dhe shkenca vlejnë kur e çojnë njeriun drejt Zotit, ashtu siç vlen besimi kur mbështetet në dije dhe perceptim të drejtë.

3- Burimi i shumë mosmarrëveshjeve është xhelozia dhe fanatizmi e jo mungesa e dijeve për të Vërtetën.

4- Feja e vetme e pranuar te Zoti është Islami. Nëse i janë dorëzuar Zotit, ihtarët e feve të tjera qiellore, duhet të pranojnë këtë fe. Njerëzit janë të lirë në zgjedhjen e fesë dhe nuk mund të detyrohen për të pranuar bindjet fetare. Por çdokush do ta shohë përfundimin e mirë ose të keq të asaj që ka zgjedhur.

5- Mohimi dhe mbulimi i së Vërtetës e ka çuar nganjëherë njeriun edhe drejt vrasjes së të Dërguarve të Zotit. Të kemi

kujdes që të mos biem pre e bindjeve të devijuara, sepse veprat e veprimet e rrezikshme vijnë nga mendimet e gabuara.

6- Ftesa në të Vërtetën dhe kryengritja për vendosjen e drejtësisë është e nevojshme edhe sikur të përfundojë me martirizimin a me vrasjen e njeriut, siç ndodhi me imam Hysejnin, i cili flijoi jetën e tij dhe të fëmijëve të tij në këtë rrugë.

7- Disa mëkate janë si vetëtimat, e cila e djeg kopshtin e gjelbër të veprave të mira të njeriut për një çast dhe nuk mbetet asgjë përveç hirit dhe dëshpërimit.

PROFETI ISA *(Paqja qoftë mbi të!)*

NË KUR'AN

Abstrakt

Kur'ani na tregon kush ishte Isai (Paqja qoftë mbi të!), çfarë ishte ai e çfarë nuk ishte ai. Kur'ani thotë: Ai ishte i dërguar i Allahut. Profeti Isa (Paqja qoftë mbi të!) bënte mrekulli. Por ato bëheshin veçse me lejen e Allahut, sepse ai ishte njeri dhe pa vullnetin e Allahut ai s'mund të bënte asgjë. Kur'ani e mohon se Isai (Paqja qoftë mbi të!) ishte zot. Kur'ani thotë: “Thonë blasfemi ata që thonë se Allahu është Mesihu, biri i Merjemes. Thuaj: ‘Kush, atëherë mund ta pengojë sado pak Allahun, nëse Ai do të dëshironte ta zhdukte Mesihun – birin e Merjemes, të ëmën dhe gjithkënd që është në Tokë? Sepse vetëm Allahut i takon sundimi i qiejve dhe i Tokës dhe i gjithçkaje që gjendet midis tyre. Ai krijon çfarë të dojë. Sepse Allahu është i Gjithëfuqishëm për gjithçka’”. (5:17). Kur'ani na ka thënë se Profetin Isa (Paqja qoftë mbi të!) e ka ngjitur në qiell Allahu dhe Allahu do ta zbresë në Tokë. Kur? E di vetëm Allahu. Dhe Allahu thotë: “Dhe ai (Isai) do të jetë Shenjë e Orës (së Kiametit)”. (43:61).

Kur'ani na tregon kush ishte Isai *(Paqja qoftë mbi të!)*, çfarë ishte ai e çfarë nuk ishte ai. Kur'ani thotë: Ai ishte i dërguar i

Allahut. Udhëheqësia dhe mësimet e tij ishin rivërtetim dhe vijim i asaj që kishin sjellë para tij profetët dhe të dërguarit e tjerë dhe një përgatitje për udhëheqësinë dhe mësimet që do të sillte pas tij Profeti Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!*). Kur'ani i thotë Profetit Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!*): **“Për disa të dërguar të kemi treguar më parë dhe për disa të tjerë nuk të kemi treguar”**. (4:164). Dhe i tregon për të dërguarit dhe profetët e tjerë dhe për të dërguarin Isa (*Paqja qoftë mbi të!*): **“Ne i dhamë Musait Librin dhe pas tij çuam të dërguar njërin pas tjetrit. Ne i dhamë Isait, birit të Merjemes, mrekulli të qarta dhe e mbështetëm atë me Shpirtin e Shenjtë (*Xhibrilin / Paqja qoftë mbi të!*)”**. (2:86). **“Ne i dhuruam atij (*Ibrahimit / Paqja qoftë mbi të!*) Is'hakun dhe Jakubin. Që të dy këta i udhëzuam në Rrugë të Drejtë, siç patëm udhëzuar më parë Nuhun. Ndër pasardhësit e tij, Ne udhëzuam Daudin, Sulejmanin, Ejubin, Jusufin, Musanë dhe Harunin. Kështu i shpërblejmë Ne punëmirët.”** (6:84). **“Ne udhëzuam edhe Zekerijan, Jahjanë, Isanë, Iljasin. Të gjithë këta qenë nga njerëzit e mirë.”** (6:85). **“Po ashtu, udhëzuam edhe Ismailin, Eljesanë, Junusin dhe Lutin. Secilin prej tyre e ngritëm mbi të gjithë njerëzit.”** (6:86). **“Thuaj (o Muhamed): ‘Ne besojmë Allahun, atë që na është shpallur neve, atë që i është shpallur Ibrahimit, Ismailit, Is'hakut, Jakubit, Esbatëve (12 bijve të Jakubit) dhe në atë (Librat) që iu dhanë Musait, Isait dhe profetëve nga Zoti i tyre. Ne nuk bëjmë asnjë dallim ndërmjet tyre dhe ne vetëm Atij (Allahu) i përulemi.”** (3:84). Ata, - na mëson Kur'ani, - janë dërguar nga Allahu për të njëjtin qëllim dhe me të njëjtin mesazh: **“Ai ka urdhëruar për ju (o Muhamed) atë Fe, që pati urdhëruar për Nuhun, Ibrahimin, Musanë, Isanë, domethënë, që të qëndroni**

fort në Fe dhe të mos bëni asnjë përçarje në të.” (42:13).¹ Dhe myslimanët nuk bëjnë asnjë dallim ndërmjet të dërguarve dhe profetëve të Allahut. Sepse ata nuk kanë ardhur në Tokë si profetë e të dërguar të izoluar në një botë kaotike, por si profetë e të dërguar në vijimësi, por për kohën e tyre. Kur’ani thotë: **“Dhe pas tyre (atyre profetëve) Ne dërguam Isanë, birin e Merjemes, si vërtetësues të Teuratit, që kishte ardhur para tij. Dhe i zbritëm atij Ungjillin, i cili ishte udhëheqësi e dritë dhe vërtetësues i asaj që ishte shpallur para Teuratit dhe udhëheqësi e këshillë për ata që e kanë frikë Allahun.” (5:46).** Por secila kohë e tyre kishte kufizimet e saj. Edhe koha e Isait kishte kufizimet e saj. Prandaj Isai (*Paqja qoftë mbi të!*) do të jepte lajmin e gëzuar se pas tij do të vinte një i Dërguar tjetër, që do të ishte **“Mëshirë për të gjitha krijesat”** (Kur’an, 21:107) dhe **“më i dhembshuri e më i mëshirshmi për besimtarët** (Kur’an, 9:128), **emri i të cilit do të ishte Ahmed”.**² Shih në Kur’an te Surja 61, ajeti 6: **“Dhe kujto, kur Isai, biri i Merjemes tha: ‘O bijtë e Israilit ! Unë jam i dërguari i Allahut te ju, për t’ju vërtetësuar Teuratin që është shpallur para meje dhe për t’ju dhënë lajmin e gëzuar se pas meje do të vijë një i Dërguar, emri i të cilit është Ahmed.”.**

Merjemja u zgjodh nga Allahu si nëna e Isait (*Paqja qoftë mbi të!*). Në Suren 3, ajetet 35-41 dhe në Suren 19, ajetet 16-36 tregohet historia e lindjes së Profetit Isa (*Paqja qoftë mbi të!*).³ Vendi ku ka lindur Profeti Isa (*Paqja qoftë mbi të!*) tregohet në Suren 23, ajeti 50: **“Ne i bëmë birin e Merjemes dhe nënën e tij argument për njerëzimin dhe i strehuam rrëzë një**

1 Shih edhe 23:51, 52; 33:7, 8.

2 Ahmed ose Muhamed do të thotë *i Lavdëruari*. Për përkthimin grek *Perichylos*, shih “Drita e Kur’anit”.

3 Shih edhe tek “Drita e Kur’anit”, 2015, 4.

kodre të qetë dhe të sigurt dhe me burime uji.”.

Fëmijëria dhe rinia nuk përmenden në Kur'an, por dishepujt, po: **“... Kur i urdhërova dishepujt, ‘Besomëni Mua dhe i besoni të Dërguarit Tim!’, ata u përgjigjën: ‘Ne besojmë. Prandaj dëshmo se Ty të jemi dorëzuar!’”** (5:111).⁴

Mësimet e Profetit Isa (*Paqja qoftë mbi të!*) filluan të përhapeshin (43:57-59). Mesazhi që sillte ai, ishte i qartë: **“E, kur Isai erdhi me Argumente të Qarta, tha: ‘Unë kam ardhur me urtësinë dhe për t’jua bërë të qarta disa (çështje), për të cilat ju diskutoni. Prandaj bindjuni Allahut dhe bindmuni mua!’”** (43:64). Dhe: **“Sepse Allahu, Ai është Zoti im dhe Zoti juaj. Prandaj adhuroni vetëm Atë! Kjo është Rruga e Drejtë.”** (43:64).

Profeti Isa (*Paqja qoftë mbi të!*) bënte mrekulli. Por ato bëheshin veçse me lejen e Allahut, sepse ai ishte njeri dhe pa vullnetin e Allahut ai s’mund të bënte asgjë. Në Suren 5, ajeti 110 thuhet: **“Allahu do të thotë: ‘O Isa, biri i Merjemes! Kujtoje Mirësinë Time ndaj teje dhe ndaj nënës sate! Dhe ja! Unë të forcova ty me Shpirtin e Shenjtë (Xhibrilin), kështu që ti u fole njerëzve kur ishe foshnjë dhe kur u rrite. Unë të mësova ty Librin dhe Urtësinë, Teuratin dhe Ungjillin. Me lejen Time, ti krijoje një figurë shpendi prej dheu, pastaj i fryje dhe me lejen Time bëhej shpend. Me lejen Time ti shëroje të lindurit të verbër dhe lebrozët. Me lejen time ti ngjallje të vdekurit. Dhe unë i pengova sulmet e Bijve të Israilit kundër teje, atëherë, kur ti u tregoje Argumentet e Qarta e jobesimtarët ndër ta thoshin: ‘Kjo nuk është asgjë tjetër, veçse magji e kulluar.’”**

⁴ Shih edhe te 5:112-115.

Mënyra dhe rrethanat e lindjes, mrekullitë etj. krijuan keqkuptim: Ai u quajt “bir i Zotit” nga të krishterët dhe paganët. Në Suren 10, ajeti 67, Allahu thotë: **“Ata thonë: ‘Allahu ka bir!’ I lartësuar qoftë Ai! Ai është i Vetëmjaftueshëm. Ç’ka në qiej dhe në Tokë i përket Atij. Ju s’keni asnjë provë për atë që thoni. Përse thoni për Allahun gjëra që nuk i dini?”**⁵

Kur’ani e mohon se Isai (*Paqja qoftë mbi të!*) ishte zot. Kur’ani thotë: **“Thonë blasfemi ata që thonë se Allahu është Mesihu, biri i Merjemes. Thuaj: ‘Kush, atëherë mund ta pengojë sado pak Allahun, nëse Ai do të dëshironte ta zhdukte Mesihun – birin e Merjemes, të ëmën dhe gjithkënd që është në Tokë? Sepse vetëm Allahut i takon sundimi i qiejve dhe i Tokës dhe i gjithçkaje që gjendet midis tyre. Ai krijon çfarë të dojë. Sepse Allahu është i Gjithëfuqishëm për gjithçka.”** (5:17).⁶

Kur’ani e mohon konceptin e trinisë së krishtere. Allahu nuk është tre. Allahu është vetëm Një. Në Suren 4, ajeti 171, Allahu thotë: **“O njerëzit e Librit! Mos e kaloni kufirin në besimin tuaj dhe për Allahun thoni vetëm të vërtetën! Mesihu, biri i Merjemes nuk ishte më shumë se i Dërguar i Allahut... dhe shpirt i krijuar prej tij. Prandaj besoni në Allahun dhe në të Dërguarit e Tij dhe mos thoni ‘Trini’ (Tre)! Hiqni dorë (nga kjo) sepse është më mirë për ju! Sepse Allahu është vetëm Një Zot. I Madhëruar qoftë Ai! Ai është shumë i Lartësuar për të pasur fëmijë. Atij i përket gjithçka që është në qiej dhe në Tokë...”**⁷

Kur’ani mohon kryqëzimin e Isait (*Paqja qoftë mbi të!*),

⁵ Shih edhe 55-59; 2:116, 117; 21:26-30; 19:88-93.

⁶ Shih edhe 5:116-118; 9:30-32.

⁷ Cili është Allahu, shih edhe 112:1-4; 5:72-75.

por pranon ngjitjen e tij në qiell (4:157-159): **“Ata thanë (me mburrje): ‘Ne e vramë Mesihun, birin e Merjemes, të Dërguarin e Allahut. Por ata as nuk e vranë, as nuk e kryqëzuan, por ashtu u është dukur...’”** (4:157). **“Jo. Allahu e ngriti atë pranë Vetes. Dhe Allahu është i Gjithëfuqishëm, i Urtë.”** (4:158). **“Dhe të gjithë njerëzit e Librit nuk kanë rrugë tjetër, veçse t’i besojnë atij (Isait) para se ai të vdesë dhe Ditën e Gjykimit ai do të jetë dëshmitar kundër tyre.”** (4:159).

Atëherë, kush ishte Profeti Isai (Paqja qoftë mbi të!)? Përgjigjen na e japin ajeti 253 i Sures 2 dhe ajeti 110 i Sures 58: **“Ne i dhamë Isait, birit të Merjemes, Argumente të Qarta dhe e fuqizuan atë me Shpirtin e Shenjtë (Xhibrilin / Paqja qoftë mbi të!) .”**

Lajm i mirë për myslimanët: Kur'anë na ka thënë se Profetin Isa (Paqja qoftë mbi të!) e ka ngjitur në qiell Allahu dhe Allahu do ta zbresë në Tokë.⁹ Kur? E di vetëm Allahu. Dhe Allahu thotë: **“Dhe ai (Isai) do të jetë Shenjë e Orës (së Kiametit).”** (43:61).

Myslmanët do ta njohin Isanë (Paqja qoftë mbi të!) sipas tipareve të përshkruara nga Profeti Muhamed (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!): *“Unë jam më i afërmi nga të gjithë njerëzit e Isait, birit të Merjemes sepse nuk ka profet ndërmjet atij dhe meje. Ai do të vijë përsëri dhe kur ta shikoni, do ta njihni. Ai ka shtat mesatar, fytyrë të bardhë si në të kuqe. Do të ketë veshur dy rroba. Flokët do t'i duken të lagura, edhe pse s'i ka lagur uji”.* (Ahmedi).¹⁰

8 Shih edhe ajete të tjera që u përmendën më parë.

9 Shih në Kur'an, 4:157-159.

10 Ka shumë hadithe të Profetit Muhamed (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!) për zbritjen e Profetit Isa (Paqja qoftë mbi të!).

MESIHU - ISAI, BIRI I MERJEMES, ËSHTË VETËM I DËRGUAR I ALLAHUT

Allahu Fuqiplotë thotë në Kur'anin e Shenjtë: “O ithtarët e Librit! Mos e kaloni kufirin në besimin tuaj dhe për Allahun thoni vetëm të vërtetën! Mesihu - Isai, biri i Merjemes, është vetëm i Dërguar i Allahut dhe Fjala e Tij, të cilën ia ka dërguar Merjemes, si edhe shpirt (i krijuar) nga Ai. Pra, besojuni Allahut dhe të dërguarve të Tij! Dhe mos thoni: ‘Tre zota!’. Hiqni dorë (nga kjo), se është më mirë për ju! Allahu është vetëm një Zot - qoftë lavdëruar Ai! Ai është shumë i Lartësuar për të pasur fëmijë. E Tij është gjithçka që gjendet në qiej dhe në Tokë. Allahu mjafton për rregullimin e gjithësisë.” (Sure “Nisa”, ajeti 171).

Ne besojmë me bindje të plotë e të palëkundur në atë që thotë Allahu në Kur'anin e Shenjtë për Mesihun, Isanë birin e Merjemes (*Paqja e Allahut qoftë mbi të dhe mbi nënën e tij!*). Sipas ajetit, Mesihu, Isai biri i Merjemes, a Jezu Krishti, siç njihet tek të krishterët, ka qenë i dërguari i Allahut: “**Mesihu - Isai, i biri i Merjemes, është vetëm i Dërguar i Allahut**”. Madje, ai është prej Profetëve të vendosmërisë së lartë (*ulil azmi*). Besimi

në profetësinë e tij është pjesë e besimit islam. Respektimi dhe nderimi i tij është detyrë islame për myslimanët.

Ne besojmë në profetësinë e Isait (*Paqja qoftë mbi të!*) njëlloj siç besojmë në profetësinë e Profetëve të tjerë, nga Ademi e deri te Profeti Muhamed (*Paqja e Allahut qoftë mbi ta!*). Ne nuk bëjmë asnjë dallim mes të Dërguarve të Allahut. Allahu thotë në Kur'anin e Shenjtë: **“I Dërguari beson në atë (Kur'anin) që i është shpallur nga Zoti i tij e po ashtu dhe besimtarët: të gjithë besojnë në Allahun, melekët e Tij, Librat e Tij dhe të Dërguarit e Tij (duke thënë): ‘Ne nuk bëjmë dallim mes asnjërit prej të Dërguarve të Tij’. Ata thonë: ‘Ne dëgjojmë dhe bindemi. Faljen Tënde kërkojmë, o Zoti Ynë dhe tek Ti do të kthehemi!’”** (Sure “Bekare”, ajeti 285).

Profeti Isa dhe nëna e tij e bekuar, Merjemja, bija e Imranit, kanë një pozitë të lartë e të veçantë në Kur'anin e Shenjtë. Në Kur'an gjendet një sure e plotë me emrin e saj që quhet sure “Merjem”. Në Kur'anin e Shenjtë ka edhe shumë ajete që flasin për hazreti Merjemen dhe birin e saj. Ato flasin për jetën e tyre, për moralin e tyre të lartë dhe të qënët e tyre afër Allahut të Madhëruar.

Kur'ani i Shenjtë nuk flet për lindjen e asnjë të dërguari në mënyrë të detajuar, përveçse për lindjen e Profetit Isa (*Paqja qoftë mbi të!*). Lindja e tij përmendet në suren “Ali Imran” dhe në suren “Merjem”. Islami nuk e ndalon shfaqjen e gëzimit për ditëlindjen e hazreti Isait (*Paqja qoftë mbi të!*). Islami i ndalon besimtarët që në këtë ditë të shënuar të mos bëjnë vepra, të cilat e zemërojnë Krijuesin dhe të cilat as Profeti Isa (Jezu Krishti) nuk do t'i pranonte ato. Përkujtimi i ditëlindjes së Profetit Isa (*Paqja qoftë mbi të!*) nuk do të thotë të kalosh kohën duke pirë

alkool, apo duke ndenjur deri në mëngjes nëpër klubet e natës e në klubet e striptizmit. Të përkujtossh ditëlindjen e Profetit Isa (*Paqja qoftë mbi të!*) do të thotë që të bësh llogarinë e vetes tënde për vitin që shkoi dhe të shohësh se sa ke ecur në rrugën e Profetit Isa (Jezu Krishtit). Në këtë ditë të pyetet vetja: Vallë, a i kemi kundërshtuar padrejtësinë dhe të padrejtët? A kemi urdhëruar për të mirë? A kemi ndaluar nga e keqja, ashtu siç vepronte Profeti Isai (*Paqja qoftë mbi të!*)? A jemi përpjekur të përhapim paqen, siç veproi Profeti Isai (*Paqja qoftë mbi të!*)?

Ajeti i mësipërm u tërheq vëmendjen ithtarëve të Librit, në përgjithësi dhe të krishterëve në veçanti, të mos i tejkalojnë kufijtë në festat e tyre. Ajeti i fton ata që të thonë veçse të vërtetën për Allahun: **“...Dhe për Allahun thoni vetëm të vërtetën...!”**. Islami na urdhëron që të ruajmë personalitetin tonë dhe identitetin tonë. Islami nuk do që të imitojmë të tjerët në çdo fjalë e vepër dhe as të biem pre e zakoneve dhe e traditave të shpikura nga njerëzit, që janë përhapur në mesin e njerëzve këto ditë.

Ç`mësime nxjerrim nga Ajeti?

1. Ajeti na tregon se Isai (*Paqja qoftë mbi të!*) ka qenë njeri si të gjithë njerëzit. Këtë e kuptojmë nga shprehja kur'anore: **“...Mesihu - Isai, biri i Merjemes...”**. Pra, ai u krijua në barkun e së ëmës dhe lindi ashtu siç lindin të gjithë njerëzit. Ai ka pirë gjë tek e ëma dhe është rritur dhe edukuar në prehrin e së ëmës. Kjo vërtetohet se ai kishte të gjitha karakteristikat e njeriut e prandaj ai nuk ishte Zot. Termi *“innema”*, (që tregon kufizim) e përforcon të qëniet e Isait (*Paqja qoftë mbi të!*) biri i Merjemes. Fjala dëshmon se, edhe pse nuk pati baba, nuk do të

thotë se babai i tij na qenka Allahu. Por, është biri i Merjemes (*Paqja qoftë mbi të!*)!

2. Ai tregon profetësinë e Mesihut (*Paqja qoftë mbi të!*): **“...është vetëm i Dërguar i Allahut...”**. Profetësia e Profetit Isa përmendet në 16 vende në Kur’anin e Shenjtë. Allahu e dërgoi atë për të udhëzuar njerëzit. Edhe në Ungjijtë e sotëm, fjala *Mesih* dëshmon profetësinë e tij dhe se ai u dërgua për udhëzimin e njerëzve. Në një ajet tjetër të Kur’anit sqarohet më së miri profetësia e hazreti Isait (*Paqja qoftë mbi të!*). Ajeti thotë: **“Kujto, kur Isai, biri i Merjemes, tha: ‘O bijtë e Israelit, unë jam i dërguari i Allahut te ju, për t’ju vërtetuar Teuratin, e shpallur para meje dhe për t’ju sjellë lajmin e gëzueshëm për një të dërguar, emri i të cilit është Ahmed, që do të vijë pas meje...”** (Sure “Saf”, ajeti 6).

3. Ajeti sqaron se Isai, Mesihu (*Paqja qoftë mbi të!*) ishte Fjala e Allahut: **“...dhe Fjala e Tij, të cilën ia ka dërguar Merjemes...”**. Kjo do të thotë se Profeti Isa (*Paqja qoftë mbi të!*) është krijuar pa baba dhe lindja e tij ka ndodhur jashtë shkaqeve natyrore, pra është mrekulli. Krijimi i tij është me fjalën e Allahut “Bëhu dhe menjëherë bëhet”. Krijimi i tij është i njëjtë me krijimin e Profetit Adem (*Paqja qoftë mbi të!*). Në Kur’anin e Shenjtë thuhet: **“Rasti i Isait për Allahun është si rasti i Ademit që e krijoi prej baltës e pastaj i tha: ‘Bëhu!’ - dhe ai u bë.”** (Sure “Ali Imran”, ajeti 59).

4. Ajeti tregon se hazreti Isai (*Paqja qoftë mbi të!*) ishte shpirti i krijuar nga Allahu: **“...si dhe shpirt (i krijuar) nga Ai...”**. Në suren “Enbija”, ajeti 91 Allahu thotë: **“(Kujtoje) atë që ruajti virgjërinë e saj! Ne frymë brenda saj nga shpirti Ynë dhe i bëmë atë dhe birin e saj mrekulli për gjithë njerëzit.”**. Sa i madh është ky ajet! Ai na sqaron shumë

qartë se hazreti Merjemja nuk është martuar kurrë. Ajeti hedh poshtë thëniet dhe pretendimet se hazreti Merjemja ka pasur marrëdhënie me Jusuf Naxharin (zdruktharin). Ajo ka qenë e pastër, e virgjër dhe e bekuar. Këtë e dëshmon Kur'anit i Shenjtë që thotë: **“Edhe Merjemen, bijën e Imranit, e cila ruajti virgjërinë e saj. Ne frymë brenda saj nga shpirti Ynë** (shpirtin e Isait/ *Pagja qoftë mbi të!*). **Ajo u besoi fjalëve të Zotit të saj dhe librave të Tij e ishte nga të devotshmit.”** (Sure Tahrim, ajeti 12). Pra, hazreti Isai ishte shpirti i Allahut. Në fund ajeti 91 i sures “El Enbija” dëshmon se hazreti Merjemen dhe birin e saj, Mesihu Allahu i ka bërë mrekulli për njerëzit. Pra, Allahu i Plotfuqishëm e krijoi Isanë njëloj siç krijoi Ademin. E kjo nxjerr në pah fuqinë absolute të Allahut të Latësuar.

5. Ajeti që u citua në fillim të artikullit, dëshmon domosdoshmërinë e besimit në Zotin Një të Vetëm e të Pashoq dhe në domosdoshmërinë e besimit në të Dërguarit e Tij. Ai na thotë që të largohemi nga triniteti. Ajeti thotë: **“... Pra, besojini Allahut dhe të dërguarve të Tij! Dhe mos thoni: ‘Tre zota!’. Hiqni dorë, se është më mirë për ju!...”**.

Të gjithë të Dërguarit e Allahut (*Pagja qoftë mbi ta!*) kanë ftuar në monoteizëm. Edhe Profeti Isai (*Pagja qoftë mbi të!*) ka ftuar në monoteizëm. Ai nuk i ka ftuar kurrë njerëzit të adhuronin atë. Allahu thotë në Kur'an: **“Pastaj (në Ditën e Gjykimit) Allahu do të thotë: ‘O Isa, i biri i Merjemes’! Ti ishe ai që u the njerëzve: ‘Adhuromëni mua dhe nënën time si zota krahas Allahut’?! Isai do të thotë: ‘Qofsh i Lartësuar dhe i Lavdëruar! Mua nuk më takon të them diçka, për të cilën nuk kam aspak të drejtë. Po ta kisha thënë ndonjëherë, Ti me siguri do ta dije. Ti e di çfarë ka**

në shpirtin tim, po unë nuk e di çfarë ka në Veten Tënde. Vetëm Ti i di të gjitha të fshehtat.” (Sure “Maide”, ajeti 116).

Isai (*Paqja qoftë mbi të!*) ftonte në adhurimin e Allahut, Krijuesit të gjithësisë, i Cili është i Plotfuqishëm, i Vetëmjaftueshëm, nuk është i lindur nga askush dhe nuk ka lindur askënd: **“...Allahu është vetëm një Zot - qoftë lavdëruar Ai! Ai është tepër i lartësuar për të pasur fëmijë. E Tij është gjithçka që gjendet në qiej dhe në Tokë. Allahu mjafton për rregullimin e gjithësisë.”** (Sure “Nisa”, ajeti 171).

Kur’ani i Shenjtë gjithmonë fton për monoteizëm, për dialog të qetë dhe të bazuar në argumente, për bashkëpunim me mirësi e devotshmëri. Në një ajet të Kur’anit, Allahu i Madhëruar e porosit të Dërguarin e Tij, Profetin Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*): **“Thuaj: ‘O ithtarët e Librit, ejani të biem në një fjalë të përbashkët mes nesh dhe jush - se do të adhurojmë vetëm Allahun, se nuk do t’i shoqërojmë Atij askënd e asgjë (në adhurim) dhe se nuk do ta mbajmë për zot njëri-tjetrin, në vend të Allahut!’ Nëse ata nuk pranojnë, atëherë, thuaju: ‘Dëshmoni se ne i jemi nënshtruar Allahut!’”** (Sure “Ali Imran”, ajeti 64). S’ka dyshim se ky është një mësim i përjetshëm.

Prandaj, për Mesihun, Isanë birin e Merjemes (*Paqja qoftë mbi të dhe mbi nënën e tij!*), ne u përgjigjemi të tjerëve me Fjalën e Allahut të Madhëruar: **“Ai (Isai në djep) tha: ‘Unë jam rob i Allahut. Ai më ka dhënë Librin (Ungjillin), më ka bërë Profet dhe më ka bërë të bekuar kudo që të jem. Ai më ka porositur që të falem e të jap zekat sa të jem gjallë**

dhe që të jem i mirë ndaj nënës sime dhe nuk më ka bërë të ashpër dhe të padëgjueshëm. Le të jetë Paqja e bekimi mbi mua, ditën që kam lindur, ditën që do të vdes dhe ditën që do të ringjallem! Ky është Isai, i biri i Merjemes. Kjo është fjala e vërtetë, për të cilën ata dyshojnë dhe diskutojnë. Allahu nuk ka mbetur të marrë dikë për bir. Qoftë i Lavdëruar Ai! Kur vendos diçka, Ai vetëm thotë për të ‘Bëhu!’ dhe ajo bëhet.” (Sure “Merjem”, ajetet 31 – 35).

Ne si myslimanë e përkujtojmë ditëlindjen e Profetit Isa (Paqja qoftë mbi të!), ashtu siç e meriton të përkujtohet. Ne e përkujtojmë këtë Profet të madh duke lexuar ajetet e Kur’anit që flasin rreth tij dhe nënës së tij të bekuar. Ne e përkujtojmë atë duke nxjerrë mësimë që na bëjnë të lumtur, si në këtë jetë ashtu edhe në Jetën Tjetër. Kështu duhet ta përkujtojnë edhe besimtarët e krishterë, larg risive dhe zakoneve që ia ulin vlerat kësaj dite të begatë.

Thënie nga Profeti Isa (Paqja qoftë mbi të!)

Profeti Isai (Paqja qoftë mbi të!) ka thënë: “Turp të keni o ju që e adhuroni këtë botë! As nuk mendoni si zotëruesit e urtësisë, as nuk kuptoni si të mençurit, as nuk dini si dijetarët, as nuk jeni si ata që ruhen prej të këqijave dhe as nuk u përngjani njerëzve të lirë e me vlerë. Nuk do të kalojë shumë dhe bota do t’ju gërmojë nga rrënja dhe do të shtrihen me shpinë në tokë. Pastaj, mëkatet tuaja do t’ju tërbeqin zvarrë për flokësh, nga mbrapa do t’ju shtyjë dituria që nuk e keni shfrytëzuar dhe do t’ju dorëzojë lakuriq dhe të vetmuar te Sunduesi, që do t’ju ndëshkojë. Ai do t’ju ndëshkojë për veprat e këqija.” (Tuhful Ukul, faqe 502).

Profeti Isai (Paqja qoftë mbi të!) ka thënë: “...Për të pasur shijen e grurit dhe për të qenë i tretsëm, ju e pastroni dhe e bluani atë. Për ta ndier shijen e besimit (imanit) dhe për pasur dobi prej tij, duhet ta pastroni atë.” (Tuhful Ukul, faqe 503).

Profeti Isai (Paqja qoftë mbi të!) ka thënë: “Turp të keni o dijetarë të këqij! Mos mendoni se nuk do të vijë te ju vdekja. Nëse është shtyrë përkohësisht, vdekja është aq e afërt, saqë ka mbërritur dhe ju po ecni drejt saj. Prandaj, vendosni që tani thirrjen e vërtetë në veshët tuaj! Vajtoni për gjendjen tuaj dhe për mëkatet tuaja! Përgatitni të nevojshmen dhe kthehuni tek Allahu duke u penduar!” (Tuhful Ukul, faqe 510).

Profeti Isai (Paqja qoftë mbi të!) ka thënë: “Turp të keni o rob të këqij! Si mund të shpresoni në sigurinë prej frikës së Allahut Ditën e Gjykimit, kur ju frikësoheni nga njerëzit. Çfarë është më e keqja, ju u nënshtroheni njerëzve dhe i përmbushni premtimet e tyre që janë në kundërshtim me premtimet e Allahut.” (Tuhful Ukul, faqe 511).

Profeti Isai (Paqja qoftë mbi të!) ka thënë: “...Nëse dëshironi të bëheni miq dhe rob të zgjedhur të Allahut, bëjini mirë atij që ju bën keq, hiqni dorë prej fajit të të padrejtës dhe përshëndeteni atë që ju kthen ftyrën! Dëgjojeni fjalën time, ruajeni amanetin tim dhe respektojini këshillat e mia se kështu mund të bëheni njohës dhe të ditur të fesë.” (Tuhful Ukul, faqe 509).

Profeti Isai (Paqja qoftë mbi të!) ka thënë: “O Bijtë e Israelit! Të folurit e pakët është urtësi e madhe. Prandaj heshtni! Heshtja është një rehati e bukur. Ajo lehtëson mëkatet dhe i pakëson gabimet. Forcojeni derën e diturisë! Dera e diturisë është durimi...” (Tuhful Ukul, faqe 509).

Profeti Isai (Paqja qoftë mbi të!) ka thënë: “O robtë e kësaj bote! Për t’u treguar si asketë, ju e ruani kokën tuaj, i shkurtoni këmbët tuaja dhe i ulni kokat. Por xhelozinë dhe lakminë

nuk e nxirrni dot nga zemrat tuaja. O robtë e kësaj bote! Ju u përngjani varrezave të hyera me allçi, që të mahnisin kur i shikon nga jashtë, ndërsa brenda tyre gjenden eshtrat e mbushura plot me mëkate.” (Tuhful Ukul, faqe 503).

Profeti Isai (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë: *“Lum për ata që janë të mëshirshëm! Ata do ta arrijnë mëshirën e Allahut në Ditën e Gjykimit. Lum për ata që i përmirësojnë marrëdhëniet ndërmjet njerëzve! Ata do të jenë afër Allahut në Ditën e Gjykimit. Lum për ata që i kanë zemrat të pastra! Ata do ta arrijnë mirësinë e Allahut në Ditën e Gjykimit.”* (Tuhful Ukul, faqe 503).

Në këtë ditë t'i lutemi Allahut që të jemi adhures të sinqertë të Tij, ashtu siç ishte hazreti Isai dhe nëna e tij e bekuar Merjemja (*Paqja e Allahut qoftë mbi ata të dy!*). Të jemi përkrahës të nevojtarëve, të të shtypurve e të të privuarve. Kundërshtues të padrejtësisë dhe të padrejtëve. Duhet që gëzimi i kësaj dite të jetë përgjatë gjithë vitit dhe jo vetëm për një natë dhe një ditë. Imam Aliu (*Paqja qoftë mbi të!*) ka thënë: *“Çdo ditë që nuk i bëhet mëkët Allahut, ajo është festë.”*

Allahu na bëftë që të jemi në rrugën e Profetëve në këtë jetë dhe na bashkoftë me ata në Jetën Tjetër!

VENDE, POPUJ, NJERËZ E NGJARJE QË PËRMENDEN NË KUR'AN Bizantinët

Anstrakt

*Kur'ani i Shenjtë ka folur për këtë vend dhe na ka thënë se beteja është bërë në pikën më të ulët të Tokës. Në Kur'anin e Shenjtë është një sure, e cila mban emërtimin "Rum" - Roma, romaket, bizantinët. Ajeti i dytë i kësaj sureje parashikon fitoren e ushtrisë romake, pas disfatës së mëparshme, të shkaktuar nga ushtria persiane. Allahu thotë në ajetet 2 - 4: **"Bizantinët u mundën në një vend afër (tokës së arabëve), por pas disfatës së tyre, ata do të ngadhënjëjnë brenda pak vjetësh. Çështja është vendim i Allahut, fillim e mbarim (për disfatë dhe për fitore). E, atë ditë (kur do të fitojnë bizantinët), besimtarët do të gëzohen për ndihmën e Allahut. Ai ndihmon atë që do dhe Ai është i Gjithëfuqishmi, më Mëshiruesi".** Tashmë është provuar se zona e Detit të Vdekur dhe rrethinat e tij janë vendi më i ulët në Tokë. Është provuar, gjithashtu se romakët u mundën në këtë zonë dhe pastaj, ata fituan pas nëntë vjetësh të disfatës së tyre. Gjithësesht, fjala "kalilun" (pak) do të thotë "nga 1 deri 9". Kjo është saktësia e fjalëve të Kur'anit të Shenjtë.*

Kjo është një pamje satelitore e pikës më të ulët në Tokë. Është zona ku u zhvillua beteja ndërmjet romakëve dhe persianëve dhe ku u mundën romakët. Në Lindjen e Mesme dhe në Gadishullin Arabik, vazhdoi lufta mes dy fuqive më të mëdha të kohës - Perandorisë Bizantine dhe Perandorisë Persiane. Dy Perandoritë e mëdha rivale luftonin prej 500 vitesh kundër njëra-tjetrës. Që një luftë që pati nisur mes Romës dhe Parsës (Persisë parasasanide). Në kohën kur lindi Profeti Muhamed (*Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*), Persia ishte fqinji lindor dhe jugor i Gadishullit Arabik. Perandoria Persiane përfshinte ato që sot janë Irani, Iraku, Jemeni në pjesën jugore të Gadishullit, Turqia Juglindore, Armenia, Azerbajxhani dhe Turkmenistani. Por Hixhazi, ku lindi Profeti Muhamed (*Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*), deri pas mesit të jetës së tij, për shkak të pozitës gjeografike - gjendej në pjesën perëndimore të Gadishullit, pati qenë larg influencës persiane dhe nën influencën bizantine.

Si bizantinët, ashtu dhe persianët bënë klientë të

tyre ndër tributë arabe me anë të shteteve-vasale të tyre, që kishin një shtrirje në Gadishullin Arabik - Mbretëria Gazane probizantine dhe Mbretëria Lakhmide propersiane.

Mbretëria Gazane ishte shtet i krishterë që zinte një pjesë të atyre që sot janë Siria, Libani, Palestina dhe Jordania. Autoriteti i saj arrinte deri në veri të Hixhazit, në Jathrib (Medine). Gazanët u qëndruan besnikë bizantinëve gjatë gjithë kohës së luftërave bizantino-persiane, derisa mbretëria u aneksua nga Khalifati islamik më 636.

Mbretëria Lakhmide ishte në Irakun Jugor të sotëm dhe kishte si kryeqytet Al-Hirah, në bregun perëndimor të lumit Eufrat, pranë qytetit të sotëm Kufa. Edhe pse Mbretëria Lakhmide ishte e krishterë, ajo ishte armike e Bizantit dhe aleate e Persisë, sepse krishtërimi lakhmid i përkiste sektit nestorian, që për Kishën Bizantine ishte një herezi e ajo dhe shteti bizantin e luftonin me egërsi të madhe. Nestorianët e dëbuar nga Bizanti gjetën strehim në Persi, ku u krijua një kishë e fuqishme nestoriane.

Mbretëria Gazane dhe ajo Lakhmide ishin rivale dhe armike dhe mbetën të tilla deri në fund. Këto dy mbretëri, ndërhyjnë në konfliktet fisnore në Gadishullin Arabik, duke bërë klientë probizantinë apo propersianë.

Perandoria Bizantine kishte si imperativ të natyrshëm të politikës së saj në Gadishullin Arabik të mos lindte një fuqi armike në pjesën perëndimore të Gadishullit (domethënë, Hixhaz, ku gjendeshin Meka dhe Medina), e cila do të kërcënonte drejtpërdrejt provincat bizantine, rrugëkalimin tregtar bizantin në Detin e Vdekur, si edhe provincën e

rëndësishme bizantine, Egjiptin, në bregun perëndimor të këtij deti.

Politika persiane ishte që në pjesën perëndimore të Gadishullit të lindte dhe të zhvillohej një fuqi arabe, e cila nga vetë natyra e gjërave, do të ishte në konflikt me Perandorinë Bizantine. Prandaj Mbretëria Gazane - probizantine bënte gjithçka për ta futur Hixhazin kufitar në sferën e saj të influencës.

Derisa Hixhazi kufizohej me shtetin vasal të Bizantit - Mbretërinë Gazane, ishte e kuptueshme që ai të hynte në sferën e influencës bizantine. Në shekullin V pas Kr., fisi kurejsh, të cilit i përkiste Profeti Muhamed (*Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*), filloi të bënte tregtinë e erëzave mes Indisë dhe Bizantit. Tashmë kjo tregti zhvillohej pjesërisht në tokë, sepse rrugët detare qenë bërë të pasigurta, ngaqë flota ushtarako-detare bizantine nuk qe në gjendje të ndalonte piraterinë në rritje, në Detin e Vdekur. Kështu që mes kurejshëve dhe bizantinëve, ose më saktë, mes vasalit të këtyre të fundit - Mbretërisë Gazane, u krijua një marrëdhënie mbi bazën e interesave të përbashkët. Fakti që kurejshët qenë paganë, nuk i pengonte as bizantinët dhe as gazanët e krishterë. Nuk qe hera e parë që bizantinët kishin pasur marrëdhënie me paganët, madje i kishin ndihmuar ata që të fuqizoheshin. Kështu bënë dhe me kurejshët. Me ndihmën e bizantinëve dhe të gazanëve, kurejshët morën në shekullin V nën kontroll Mekën. Me kalimin e kohës, filluan ta shtrinin influencën e vet në krejt Hixhazin. Bizantinët dhe gazanët i mësuan kurejshët primitivë se si të zhvillonin idhujtarinë e tyre primitive deri në një kult relativisht të sofistikuar dhe ta shndërronin atë në një instrument politik për të kontrolluar Hixhazin.

Në kohën e lindjes së Profetit Muhamed (*Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*), Hixhazi hyri në një fazë të përparuar të organizimit shoqëror fisnor, në qendër të të cilit ishin Meka dhe kurejshët.

Rifillimi i luftës persiano-bizantine në vitin 603, e cila vazhdoi 27 vjet, e përmbysi realitetin e fuqisë në Hixhaz. Shpallja e parë nga Allahu i erdhi Muhamedit (*Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*), në vitin 610 - dy vjet pasi pati filluar ofensiva e madhe persiane në drejtim të Detit Mesdhe, me synim pushtimin e atyre që sot janë Siria, Libani, Izraeli, Jordania, Egjipti, Palestina.

Kur'ani i Shenjtë ka folur për këtë vend dhe na ka thënë se beteja është bërë në pikën më të ulët të Tokës. Në Kur'anin e Shenjtë është një sure, e cila mban emërtimin "Rum" - Roma, romaket, bizantinët. Ajeti i dytë i kësaj sureje parashikon fitoren e ushtrisë romake, pas disfatës së mëparshme, të shkaktuar nga ushtria persiane. Allahu thotë në ajetet 2 - 4: **"Bizantinët u mundën në një vend afër** (tokës së arabëve), **por pas disfatës së tyre, ata do të ngadhënjejnë brenda pak vjetësh. Çështja është vendim i Allahut, fillim e mbarim** (për disfatë dhe për fitore). **E, atë ditë** (kur do të fitojnë bizantinët), **besimtarët do të gëzohen për ndihmën e Allahut. Ai ndihmon atë që do dhe Ai është i Gjithëfuqishmi, më Mëshiruesi."** Tashmë është provuar se zona e Detit të Vdekur dhe rrethinat e tij janë vendi më i ulët në Tokë. Është provuar, gjithashtu se romakët u mundën në këtë zonë dhe pastaj, ata fituan pas nëntë vjetësh të disfatës së tyre. Gjuhësisht, fjala "kalilun" (pak) do të thotë "nga 1 deri 9". Kjo është saktësia e fjalëve të Kur'anit të Shenjtë. Kjo është shpallje mrekullore që provon të

vërtetën e Kur'anit të Shenjtë dhe që i përgjigjet çdo ateisti, i cili pretendon se Kur'ani është një libër i shkruar ose me autor njeriun.

Humbja e Bizantit në luftë me Persinë ndodhi në vitet 612–614, në territoret e Palestinës dhe të Arabisë. Persët arritën që të pushtonin Armeninë e Sirinë më 612, Jerusalemin më 614 dhe Aleksandrinë më 618. Me rastin e pushtimit të Jerusalemit, arritën të merrnin edhe "Kryqin e Shenjtë", që ishte simbol i krishterimit. Kjo ishte një goditje e rëndë për Bizantin dhe për të krishterët, ngase persianët e asaj kohe ishin paganë. Në kohën kur ndodhën këto pushtime perse të zotërimeve të Bizantit, qe viti i dytë dhe i tretë i fillimit të shpalljes së Kur'anit. Kur ndërkohë po vajtohej humbja e rëndë e bizantinëve të krishterë, u shpallën ajetet e sures "Er Rrum", që u cituan më lart dhe që me siguri të plotë parashikonin fitoren e bizantinëve. Shpallja parashikonte se "ata do të ngadhënjejnë brenda pak viteve" dhe se fitorja e tyre do të ishte një gëzim për besimtarët. Dhe e vërteta doli në shesh brenda pak viteve. Në vitet 622 – 628, perandori bizantin, Herakliu, me luftime rraskapitëse i dëboi persët nga tokat e pushtuara. Madje, ai arriti që në vitin 627 të pushtonte edhe territorin pers e të shkaktonte një revoltë të brendshme, e cila rezultoi me rrëzimin e mbretit nga fronit dhe me kthimin e "Kryqit të Shenjtë" në Jerusalem në vitin 630. Kësisoj, parashikimi i Shpalljes kur'anore u realizua plotësisht.

FJALOR KUR'ANOR

EMRAT E KUR'ANIT NË KUR'AN

Allahu i Madhëruar përmend në Kur'anin e Shenjtë disa emra për të. Ata janë:

- **El Huda** (Udhëzues): **“Ky është libri që nuk ka dyshim në të, është udhëzues...”** Sure “Bekare”, ajeti 2).

- **Edh Dhikër** (Kujtues): **“Sigurisht, Ne e kemi shpallur dhikrin (Kur'anin) dhe, sigurisht, Ne do ta ruajmë atë.”** (Sure “Hixhr”, ajeti 9).

- **En Nuru** (Dritë): **“...Juve iu erdhi nga Allahu dritë dhe Libër i qartë.”** (Sure “Maide”, ajeti 15).

- **Kaulun fasl'lun** (Fjala Ndarëse): **“Vërtet, ai (Kur'ani) është një Fjalë ndarëse.”** (Sure “Tarik”, ajeti 13).

- **El arabijju** (Kur'an arabisht): **“Ne shpallëm këtë Kur'anin arabisht...”** (Sure “Ta Ha”, ajeti 113).

- **El Hakijm** (i Urtë): **“Pafsha Kur'anin e urtë.”** (Sure “Jasin”, ajeti 2).

- **El Mexhid** (i Lavdishëm): **“Betohem në Kur'anin e lavdishëm.”** (Sure “Kaf”, ajeti 1). Dhe: **Përkundrazi, ai është një Kur'an i lavdishëm.** (Sure “Buruxh”, ajeti 21).

- **Er Ruh** (shpirt): **“...Ai me urdhrin e vet ia sjell shpirtin (shpalljen) atij që do nga robtë e vet...”** (Sure “Gafir”, ajeti 15).

- **El Hakku** (i Vërtetë): **“... Ai (Kur'ani) është i vërtetë nga Zoti yt...”** (Sure “Hud”, ajeti 17).

- **Nebeul adhijm** (Kumtesë e madhe): **“Thuaj: ‘Ky (Kur'ani) është kumtesë e madhe.’”** (Sure “Sad”, ajeti 67).

- **Shifaun** (Shërues): **“...Thuaj: ‘Ai është për besimtarët udhëzues e shërues...’”** (Sure “Fussilet”, ajeti 44).

- **Rahmetun** (Mëshirë): **“Udhërrëfyes dhe mëshirë për punëmirët.”** (Sure “Lukman”, ajeti 3).

- **Tenzil** (i Zbritur): **“Është i zbritur prej Zotit të botëve.”** (Sure “Uakia”, ajeti 80).

- **Beshirun Nedhirun** (Përgëzues, Qortues): **“Është përgëzues dhe qortues, po shumica e tyre ia kthyen shpinën, prandaj ata nuk dëgjojnë.”** (Sure “Fussilet”, ajeti 4).

- **Kur'an**: **“Muaji i Ramazanit është ai, në të cilin ka zbritur Kur'ani.”** (Sure “Bekare”, ajeti 185).

- **Azizun** (Ngadhënjyes): **“Ai (Kur'ani) është vërtet**

një Libër ngadhënjyes.” (Sure “Fussilet”, ajeti 41).

- **Kitabun** (Libër): **“Ky është Libri, që nuk ka dyshim në të...”** (Sure “Bekare”, ajeti 2).

- **Adhijmun** (i Madhërishëm): **“Ne të kemi dhënë ty shtatë ajete që përsëriten edhe Kur'anin e madhërishëm.”** (Sure “Hixhr”, ajeti 87).

- **El Mubijn** (i Qartë): **“Pafsha Librin (Kur'anin) e qartë.”** (Sure “Zukhruf”, ajeti 2).

- **Furkan** (Ndarës): **“I Madhëruar është Ai që ia shpalli Furkanin (ndarës të së Vërtetës nga e pavërteta) robit të vet (Muhamedit)...”** (Sure “Furkan”, ajeti 1).

- **El Kerijmu** (i Nderuar): **“Ky është vërtet, një Kur'an i nderuar.”** (Sure “Uakia”, ajeti 77).

- **Kelamullah** (Fjala e Allahut): **“Në mënyrë që të dëgjojë fjalën e Allahut”** (Sure “Teube”, ajeti 6).

- **El Mubarek** (i Bekuar): **“Ky (Ku'rani) është Libër i bekuar...”** (Sure “Sad”, ajeti 6).

- **El Uahju** (Shpallje): **“Thuaj: ‘Unë vetëm ju paralajmëroj, me atë që më është shpallur.’”** (Sure “Enbija”, ajeti 45).

- **El Axhebu** (i Mrekullueshëm, Mahnitës): **“...Me të vërtetë, kemi dëgjuar një Kur'an të mrekullueshëm, mahnitës.”** (Sure “Xhin”, ajeti 2).

- **El Ilmu** (Dije): **“Por, nëse ti ndjek dëshirat e tyre,**

pas dijes (Kur'anit) **që të ka ardhur...**” (Sure “Rrad”, ajeti 37).

- **El Meuidhetu** (Këshillë): **“O njerëz, ju ka ardhur këshillë** (Kur'ani) **nga Zoti juaj...”** (Sure “Junus”, ajeti 57).

- **El Bejan** (Sqarim): **“Ky** (Kur'ani) **është sqarim për njerëzit...”** (Sure “Ali Imran”, ajeti 138).

- **Et Tedhkiretu** (Kujtesë): **“Në të vërtetë, ky** (Kur'an) **është Kujtesë.”** (Sure “Muddeththir”, ajeti 54).

VEPRIMTARI KUR'ANORE

Oazi i Kur'anit me 3.000 dorëshkrime të rralla

Qeveria e Arabisë Saudite ka në plan të krijojë një Oaz të Kur'anit në një sipërfaqe mbi 50 dynymë tokë në Medine – në qytetin e Pejgamberit, Muhammedit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!*). Ai do të shërbejë për qëllime akademike dhe rekreative. Do të ketë më shumë se 3.000 kopje të rralla të dorëshkrimit të Librit të Shenjtë, Kur'anit.

Qyteti i Pejgamberit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!*), Medinia, tashmë ka një kompleks botues për shtypjen e Kur'anit, ku botohen rreth 10 milionë kopje çdo vit. Kompleksi ka publikuar 55 përkthime të ndryshme të Kur'anit në 39 gjuhë. Ai ka, gjithashtu një qendër kur'anore kërkimore dixhitale.

Një komentim i ri tematik i Kur'anit të Shenjtë në 100 vëllime

Kur'an Al-Mizan është komentimi i Allamah Sejjid Muhammed Hussein Tabatabaeit.

Libri përbëhet nga 20 vëllime në gjuhën arabe. Deri tani më shumë se tri edicione janë shtypur në Iran dhe Liban. Komentimi do të publikohet në 100 vëllime.

Një libër për jetën e kënduesve të shquar të Kur'anit përurohet në Kajro

Libri paraqet jetën dhe arritjet e 31 kënduesve të njohur të Kur'anit në botën islame.

Libri ka titullin “Sufara al-Kur'an” (Ambasadorët e Kur'anit). Është shkruar nga egjiptiani Muhamed Abdul Aziz Yunus. Ka 192 faqe.

Do të themelohet në Turqi qendra kur'anore për të verbër

Një qendër kur'anore për të verbër do të themelohet në qytetin Nusajbin, Turqi.

Sipas faqes së internetit nusaybinim.com, ndërtimi i qendrës është projekt i përbashkët nga komuna e Nusajbinit dhe qytetit Dar al-Ifta. Qendra kur'anore do të jetë një vend për të mësuar Kur'anin përmendsh për të verbrit e qytetit.

Kopjet e vjetra të Kur'anit ruhen nën tokë në Pakistan

Një biznesmen i devotshëm dhe biznesmen i shqetësuar ka themeluar një fondacion në vitin 1992, për të ndërtuar një strehim të nëndheshëm në Pakistan, ku ruhen deri në 2.5 milionë kopje të vjetra dhe të papërdorura të Kur'anit.

Strehimi ka një varg tunelesh, që zgjaten në rreth 3.5 kilometra. Disa nga kopjet e Kur'anit janë të vjetra deri në 600 vjet. Kërkesa për hapësirë është ende në rritje.

Shumë vëzhgues fetarë vijnë këtu për të parë kopje të vjetra, historike të Kur'anit. Disa prej të cilave ruhen në vitrina qelqi.

U zbulua një dorëshkrim i rrallë i Kur'anit në Qerbela, Irak

Një dorëshkrim i rrallë i Kur'anit, me shkrim kufik është zbuluar nga një qendër kërkimore në qytetin e Qerbelasë, në Irak. Dorëshkrimi daton nga viti 912.

Shkrimi kufik është formë e vjetër kaligrafike. Ky stil dorëshkrimi është zhvilluar rreth fundit të shekullit VII në qytetin Kufa, Irak.

Kur'ani – libri më i shitur në panairin ndërkombëtar të librit në Marok

Kur'ani ka qenë libri më i shitur në panairin ndërkombëtar të librit në Kasablanka, Marok.

Maroku është një shtet me shumicë myslimane në Afrikën e Veriut: rreth 99-të për qind e popullsisë në këtë shtet janë myslimanë.

Myslimanët në Malavi gëzohen për përkthimin e Kur'anit në gjuhën jau

Muslimanët në shtetin Malavi, Afrikë, kanë përsëritur përkthimin e Kur'anit të Shenjtë në gjuhën jau.

60 për qind e myslimanëve në Malavi flasin jau.

Ekspozita e dorëshkrimeve islame në Granada, Spanjë

Organizata Islame Arsimore, Shkencore dhe Kulturore (ISESCO) ka hapur një ekspozitë të dorëshkrimeve islame në Granadë, Spanjë. Ekspozita përfshin dorëshkrime të rralla islame, të cilat i përkasin bibliotekës së një universiteti në Bratislavë, kryeqyteti i Sllovakisë.

Granada është një qytet në rajonin e Andaluzisë, në Spanjën jugore, ku myslimanët kanë qeverisur rreth 800 vjet dhe kanë zhvilluar një qytetërim madhështor.

Sot jetojnë në Spanjë rreth 1,5 milionë myslimanë, që janë rreth katër për qind të popullsisë së përgjithshme.

Fshati iranian me numrin më të madh të hafizëve në botë

Kur'anabad është një fshat pranë qytetit Shiraz, në jug të Iranit. Fshati ka 63 hafizë të Kur'anit.

Me një popullsi prej 1200 banorë, fshati ka, ndoshta numrin më të madh të hafizëve të Kur'anit në botë.

Ishte viti 1996, kur filluan përpjekjet për ta kthyer atë fshat, atëherë i njohur me emrin Muhammedabad, në një fshat me emrin Kur'anabad (Fshati i Kur'anit).

Në vitin 2001, u përrua në Muhammedabad një shkollë për mësimin përmendsh të Kur'anit. Vetëm brenda një viti, shtatë prej nxënësve të saj e mësuan të gjithë Kur'anin përmendsh.

Jo vetëm ata nga fshati Muhammedabad, por edhe të tjerë nga fshatrat përreth dhe qytetet, madje edhe nga vendet e tjera si Afganistani dhe Indonezia, janë regjistruar në këtë shkollë për të mësuar përmendësh Kur'anin. Deri tani, rreth 200 hafizë të Kur'anit janë diplomuar në këtë shkollë.

Vajza shtatëvjeçare hafize e Kur'anit

Maaria nga Lutoni, Angli, ka mësuar përmendsh tërë Kur'anin.

Ajo e filloi mësimin përmendsh të Kur'anit në moshën pesëvjeçare. Së pari, ajo mësoi përmendsh suren “Ja-Sin” në një garë bamirësie, për të mbledhur para për Sirinë. Pas kësaj, ajo përfundoi mësimin përmendsh të xhuzit të fundit të Kur'anit në një shkollë vendore.

Në moshën shtatëvjeçare Maaria e përfundoi mësimin përmendsh të të gjithë Kur'anit.

ABSTRACTS

Vullnet Merja

The Book of Life: The Holy Qur'an

The Holy Qur'an guides us in the path to the right. This means that anyone who reads and applies the Holy Qur'an in his life is definitely guided and he is righteous and truthful. He who does not read and apply the Holy Qur'an in his life, is far from the truth and the right.

The Holy Qur'an is the Word of Allah and the eternal miracle. Allah revealed the Qur'an to the seal of the prophets, Prophet Muhammad (peace and blessings of Allah be upon him and his family!). It is the fundamental source of faith and the Shari'ah of Islam. There is nothing greater than the Holy Qur'an. Anyone who understands the Holy Qur'an properly and applies it in his life, definitely lives a happy and satisfying life.

Drita e Kur'anit - Nr. 1 - 2017

The Status of the Holy Qur'an in Religious Society

The way the Holy Qur'an was revealed and its being recited and taught by the Prophet (peace and blessings of Allah be upon him!) was such that people memorized its verses, and the Qur'an in its full form has been in their hands. They learned to prepare the manuscripts of the verses as soon as they were revealed, and gradually memorized them. The repetition of these manuscripts and the memorization of the Holy Qur'an made it accessible for all. Imam Ali (peace be upon him!) said: *"The Book of Allah is amongst you. He converses; his tongue does not stammer."* Obviously, the Holy Qur'an, whose only description is Holiness, consists of words, sentences and verses written on paper. Muslims kiss It and show respect for it and place It in the most visible part of their residences. Sometimes, they read it in the gatherings without paying attention to its meaning. If we look at the Holy Qur'an in this way, then it is a silent book that does not produce a specific sound. The Holy Qur'an relates to the eternal destiny of man and aims at his deliverance and salvation in this world and in the Hereafter. The Holy Qur'an reveals the highway we must follow to lead a happy and prosperous life. Compared to the historical books and scriptures lacking Qur'anic proofs, their reliability does

not exceed that of the Holy Qur'an. Thus, the stories of the prophets and the people of the past should be listened to from the Holy Qur'an and the lessons deduced from them.

Fatme Chehab

Enjoining what is Right and Forbidding what is Evil

The obligation of enjoining good and forbidding evil is based on the faith in Allah. The purpose of this obligation is to protect human society in general and Islamic society in particular from ethical and moral deviations, which violate human dignity and destroy the whole society. Its purpose is also to protect the family, as it is the nucleus of the society. In the Holy Qur'an we read: **"Destruction on the earth and in the sea is manifested as a result of the evil deeds of men, so (Allah) will make them "taste" a part of what they have done, in order to return to the right path."** (Surah Al- Ankabut, verse 41) Allah is the Absolute Good and He will never harm people. This is also evidenced by the Holy Qur'an, which states: **"Verily, Allah commands justice, and goodness, and generosity towards relatives. And He forbids immorality, and injustice, and oppression. He advises you, so that you may take heed."** (Surah 'an-Nahl, verse 90). The enjoining of good and forbidding evil should commence with oneself, the family, the relatives, and then involve the whole society. In the Holy Qur'an it is said: **"And**

warn your close relatives.” (Surah ash-Shu’ara, verse 214). When this command is implemented, the believers and their ranks are strengthened, and the hypocrites and those who want to cause disruption and destruction on earth are defeated.

Sayyid Mujtaba Musavi Lari

An Interpretation Of The Verse Of Light (Ayat Al-Nur)

“Allah is the Light of the heavens and the earth. The similitude of His light is as a lustrous niche, wherein is a lamp. The lamp is in a glass. The glass is as it were a glistening star. It is lit from a blessed olive tree, neither of the east nor of the west, whose oil would well- nigh glow forth even though fire touched it not. Light upon light! Allah guides to His light whomsoever He wills, and Allah sets forth parables to human beings, and Allah knows all things.” (Surah “Al- Nur”, Verse 35)

The Ayat of Light (Ayat al-Nur) is one of the most complex verses of the Holy Qur’an. It should be said that, although in the comments of this verse the well-known Muslim commentators have not mentioned the main meanings that will be discussed later, however, what they have said about

the concepts this verse contains, as well as explanations and interpretations of its various aspects, are in themselves profound and sharp arguments, which are in harmony with the inner aspect of the Holy Qur'an. Also, according to the researchers' perceptions, they are coherent and reliable. Undoubtedly, the most appropriate method to explain unfamiliar phenomena is the use of allegory, metaphor, and comparison. The above-mentioned verse is also classified in the metaphor category, for as long as it can be perceived by the human mental ability and inadequate knowledge he has, in his effort to recognize the vast and sacred existence of Allah. In order to prepare the minds of the listeners to better understand the issue, Allah explains His Light through the following comparison: **"The similitude of His light is as a lustrous niche, wherein is a lamp. The lamp is in a glass. The glass is as it were a glistening star..."** In this article you can find the answers to many questions like: -Why didn't Allah compare His Light to the brightest and most brilliant object in the world, that is the sun, which apart from its grandiosity and splendor, it is the source of many benefits for the Earth's inhabitants? - Why is the Light of Allah compared to the lamp made by the man himself instead of being compared to the sun?

Scientific Arguments from the Holy Qur'an XV

The article is in continuity of the section “Scientific Arguments from the Qur’an” of the magazine “The Light of the Qur’an”. It acquaints us with various scientific arguments from the Holy Qur’an, such as: **the bees dream; the benefit of the shoe removal; stunning camel construction; the wonderful prophetic warning; a new survey is warning users of intoxicating drinks and especially of cocaine, etc.**

Naser Makarim Shirazi

Commentary of Qur'an “Ayat al-Kursi”

This verse speaks of the truthfulness of the continuity of the Allah’s Bounty, for His perpetuity, and for His never being inconsiderate to the existence. He is not like people who, because of sleep or other factors, become careless to others.

This verse starts with mentioning of the Holy Oneness with the issue of Oneness (tawheed) with the beautiful names of Allah and His great attributes, which says: **“Allah! There is no other God besides me ...”** *Allah* means the only and the absolute *Self/God*, collector of perfect attributes, the Creator of everything. In this existence there **is no one worthy of worship except One God (Allah).**

Muhsin Keraeti

Lessons we Learn from Surah “Al-E-Imran”

There are many lessons In the Qur’anic verses. In this article there are some lessons from Surah “Al-E-Imran” such as: The purpose of coming of Prophets and Allah’s books revelation is the guidance of men and the attainment of the unity among people, based on the Truth; The sign of true knowledge is devotion to Allah, submission to Him, and the acceptance of all the commandments and all the rules that have been revealed by Him; One of Allah’s secret aids is the establishment of a feeling of fear in the enemy’s heart and soul, making them feel the great power of Muslims. Feeling this way, they will not have the courage and strength to rise to war against them; To benefit from the goodness of this world

is not bad; Evil is in the dependence and the infinite love for it, etc.

Hajri Shehu

The Story of the Prophet Isa/Jesus (Peace be upon him!)

The Holy Qur'an tells us who Isa /Jesus was (peace be upon him!), what was he and what he was not. The Holy Qur'an says: He was Allah's messenger. The Prophet Isa/Jesus (peace be upon him!) performed miracles. But they were performed only with Allah's permission, because he was a human being and he could do nothing without Allah's will. The Holy Qur'an denies that Isa/Jesus (peace be upon him!) was a god. The Holy Qur'an says: **"They disbelieve those who say, "God is the Christ, the son of Maryam." Say, "Who can prevent God, if He willed, from annihilating the Christ son of Maryam, and his mother, and everyone on earth?" To God belongs the sovereignty of the heavens and the earth and what is between them. He creates whatever He wills, and God has power over everything."** (*Surah* 5, ayat 17) The Qur'an has told us that the Prophet Isa/Jesus (peace be upon him!) has been ascended to heaven and will be brought down

to the ground by Allah. When? Only Allah knows it! And Allah says: **“Verily he (Isa/Jesus) was the portent of the Hour...”** (Surah 43, ayat 61).

Sabrie Feza

Countries, Peoples, Humans and Events Mentioned in the Holy Qur'an “Byzantines”

The Holy Qur'an speaks about this place and told us that the battle took place at the lowest point/elevation of the Earth. There is a Surah in the Holy Qur'an which holds the denomination “Al-Rum” - Roma, Romans, Byzantines. The second verse of this Surah predicted the victory of the Roman army after the previous defeat caused by the Persian army. Allah says in verses 2 - 4: **“The Romans have been defeated in a nearby territory. *(the land of Arabs)* But following their defeat, they will be victorious within a few years. The matter is up to Allah, in the past, and in the future. *(for the victory and the defeat)* On that day, *(when the Byzantines win)* the believers will rejoice with support from Allah. He supports whomever He wills. He is the Almighty, the Merciful”**

Drita e Kur'anit - Nr. 1 - 2017

It has already been proven that the Dead Sea area and its surroundings are the lowest point on Earth. It has also been proven that the Romans were defeated in this area and, then, they won after nine years of their being defeated. Linguistically, the word “*kalilun*” (a few) means “from 1 to 9”. This is the accuracy of the words of the Holy Qur’an.

KUJTESË PËR AUTORËT

Revista pranon me kënaqësi bashkëpunimin e të gjithë teologëve e të studiuesve të Kur'anit dhe të fushave të tjera të shkencës. Prandaj, janë të lutur autorët që të sjellin në redaksi artikuj studimorë që kanë të bëjnë me Kur'anin dhe kur'anologjinë.

Që të shqyrtohen artikujt nga redaksia, autorët janë të lutur të ndjekin udhëzimet e mëposhtme:

- Shkrimi nuk duhet të jetë më shumë se 10-12 faqe kompjuteri, bashkë me një abstrakt.
- Është e detyrueshme gjuha shqipe standarde.
- Nuk pranohet zëvendësimi i shkronjave *ë* dhe *ç* me *e* dhe *c*.
- Të mos përdoret shkronja e madhe I aty ku nuk duhet.
- Midis shenjës së pikësimit dhe fjalëve pasardhëse të lihet vetëm një hapësirë.
- Citimet në tekst të jepen me shkrim të pjerrët.
- Poshtëshënimet të jepen me numra arabë dhe të numërohen sipas rendit që citohen. Ja, si mund të ishte një shembull poshtëshënimi: Shih M. Golshani, *Kur'ani i Shenjtë dhe shkencat e natyrës*, Tiranë, 2007, f. 73. Librat e pabotuar e dorëshkrimet nuk citohen, por mund të jepen në tekst në kllapa.
- Artikulli të jetë i radhitur në "Word" dhe të dërgohet nëpërmjet postës elektronike (e-mail):

f_quran114@yahoo.com

quranfondation114@gmail.com

نور قرآن

فصلنامه علمی قرآنی

صاحب امتیاز: مؤسسه قرآن کریم آلبانی

مدیر مسئول: شیخ ولنت (عباس) مریا

سردبیر: پروفسور دکتر خیری شهو

معاون سردبیر: صبریه فزا

اعضای هیئت تحریریه:

پروفسور دکتر علی رضا اعرافی (رئیس جامعه المصطفی - ایران)

دکتر احدالله قلی زاده (نماینده جامعه المصطفی در آلبانی)

پروفسور دکتر فتحی مهدیو (استاد دانشگاه پریشیتینا - کوزوو)

افندی سلیمان رجبی (رئیس کمیته اسلامی - مقدونیه)

سلیم اصطفی (مترجم قرآن)

یتمیر چلا

ویرایش ادبی: لیسدا رامای

مقابله ادبی: ویولسا کارای

صفحه آرایی و طراحی جلد: صبریه فزا

شماره: 1 / 2017 (40)

